

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XXXIX • БРОЈ 22 • БЕОГРАД, 22. НОВЕМБАР 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

Јацек Малчевски (Медуза)

ТЕМА БРОЈА

Шта после
отпремнине

У БИРО ИЛИ
КОД ПОРЕЗНИКА

• Стране 6 - 8.

ТУЂА ИСКУСТВА

Пензионери у
Швајцарској

МАЛО И ДВЕ
ПЕНЗИЈЕ

• Стране 14. и 15.

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 - 24h

Пола милиона сиромашних породица

Од како је децембра 2003. године усвојена Стратегија за смањење сиромаштва, оно је у Србији смањено са 12 на 8,6 одсто. То је, подносиоци извештај скупштинском Одбору за рад, борацка и социјална питања о спровођењу стратегије, рекла **Љиљана Лучић**, државни секретар за социјалну политику.

Ипак, још више од 450.000 породица у Србији прима неку врсту материјалне помоћи од државе. Зато је и веома важан задатак у наредној години доношење новог закона о социјалној заштити, рад на осамостаљивању општинских центара за социјални рад и на побољшању укупне социјалне политике у односу на маргиналне друштвене групе (Роме, децу, старе, избеглице, расељене и особе са инвалидитетом).

Основан је и Савет за реформу пензијског фонда, чији је циљ заустављање пада стандарда пензионера.

Мање незапослених у Војводини

Према последњим подацима, у Војводини, на евиденцији тржишта рада, налази се 231.230 незапослених, што је за око 44.000 или 16 одсто мање у односу на исти период претходне године. Стручњаци сматрају да је то резултат пројеката за запошљавање, као и брисања са евиденције особа које су се пријављивале само због остваривања здравствене заштите.

Међу 11 одсто више новозапослених, највише их је радни однос засновало на одређено време.

Неговање детета као радни однос

Министар **Расим Љајић** најавио је да постоји иницијатива како да се помогне родитељима који у породици негују тешко ретардирану децу:

– У Хрватској је урађено нешто слично, да родитељима такве деце то буде запослење - пун радни однос, са свим правима која из тога проистичу. Оријентациони податак је да у Србији има око 6.000 тако тешко болесне деце, чији су родитељи морали напустити посао да би их неговали. То је за сада само иницијатива, ја не могу ништа да обећам без правих рачуница колико би то коштало државу - рекао је Љајић.

Транзиција у објективу

И то се деси у нашој транзицији – да у једном дану новосадски суд буде «окупиран» штрајкачима и споља и изнутра: радници новосадског Хинса окупили су се средином новембра испред Трговинског и Општинског суда у Новом Саду тражећи исплату заосталих личних доходака у поступку приватизације, док су истовремено радници Општинског суда штрајковали унутар зграде тражећи веће плате.

Канцеларија у Медијани

Градска општина Медијана, у сарадњи са нишком филијалом Фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, отворила је канцеларију Фонда ПИО у овом делу Ниша.

У новоотвореној канцеларији, која се налази у згради општине у Улици Париске комуне б.б, грађани могу да подносе захтеве за остваривање права из области ПИО, као што су захтеви за старосну, инвалидску и породичну пензију или за туђу помоћ и негу.

Овде ће се издавати и уверења из матичне евиденције, као што су уверења о плаћеним доприносима, о датуму пријаве и одјаве радника, а у сваком тренутку биће доступне и информације о кретању предмета.

Клуб за тражење посла

У Београду, у Захумској 23 а (МЗ «Вуков споменик») отворен је први Клуб за тражење посла у главном граду. Овакви клубови већ постоје у Крагујевцу, Аранђеловцу, Сомбору, Лесковцу, Нишу, Врању, Бору, Ужицу, Сремској Митровици, Ваљеву, Зрењанину... а у њима незапослени пролазе обуку за подизање нивоа мотивације и способности и вештина за активно тражење посла.

На основу искустава других клубова за тражење посла, у року од шест месеци по завршетку обуке очекује се запошљавање 20 одсто полазника.

МИНИСТАР РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ У СУБОТИЦИ

О изменама закона у децембру

Министар рада и социјалне политике **Расим Љајић** сложио се, приликом посете Суботици, да се, због великог пада просечне пензије, Закон о пензијском и инвалидском осигурању мора хитно изменити, пре 1. априла:

– Ако будемо чекали усклађивање 87,5 одсто са трошковима, а свега 12,5 са растом плата, то би, практично, био даљи пад пензија. План нам је да у децембру припремимо измене које би ишле на јавну расправу, да се то заврши до фебруара.

Министар је упозорио да је питање шта ће се и колико мењати осетљиво «јер реалне могућности државе нису тако велике»:

– Истина је да би веће усклађивање са растом трошкова живота, а мање са растом плата било катастрофално за пензионере, а пензија би стварно постала социјална помоћ, а не економска категорија. Разумем ваше предлоге, сасвим су логични са становишта интереса пензионера. Али, са становишта стручне јавности, могуће је да ће бити оспорени. Нико није задовољан статусом пензионера. У том погледу очекујем разумевање – да тражимо решење и да пензионери буду задовољни, а и држава да издржи!

Пензионерима је овај период, због неколико ванредних и редовних повећања пензија, условно добар. Међутим, суштина је да се мора направити озбиљна реформа пензијског система, реалног, економски одрживог, са предвиђањима и рачуницама за наредних пет до 10 година – рекао је Љајић.

Министар је, долазећи у Суботицу која по много чему предњачи у области социјалне

Министар Расим Љајић и Славко Имрић, директор филијале РФ ПИОЗ

заштите и бриге о старима, и чврстим везама Удружења пензионера и Савеза инвалида рада са Филијалом ПИО и локалном самоуправом, донео и дарове: кључеве санитетског комбија предао је директору Геронтолошког центра Суботица **Ненаду Иванишевићу**, а председник Удружења пензионера, **Бела Јурковић**,

и председник Савеза инвалида рада, **Станко Нимчевић**, захвалили су се на добијеним персоналним рачунарима.

Први човек Министарства посетио је и Дом за децу и омладину «Колевка», као и Дом за лица ометена у менталном развоју «Отхон» у Старој Моравици.

Износећи став да би измештање деце из установа у хранитељске породице било много боље за њихов развој, министар је рекао да је ове године број деце у хранитељским породицама повећан за 50 одсто, али се, у интересу њиховог квалитетног смештаја и бриге о њима, морају развијати регионални Центри за надзор над процесом старатељства. До краја године планирано је формирање осам таквих центара, а током 2008. још толико.

Председник Савеза инвалида рада Војводине **Стана Свиларов** поновила је захтеве ове организације да се законским изменама врати трећа категорија инвалидности, да представник њиховог савеза буде у Управном одбору Фонда ПИО, као и да се хитно донесе закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању инвалида. Изражавајући задовољство што први пут у историји један ресорни министар посећује Филијалу ПИОЗ, **Славко Имрић**, директор, обавестио је госта да ова филијала покрива територију Севернобачког округа и брине о 60.000 осигураника и 40.000 корисника. Овај број ће, консолидацијом која је у току, бити увећан за четвртину, чиме ће ова филијала доћи у ранг једне од највећих у Републици, с надам да ће задржати место и међу најуспешнијима.

Ика Митровић

За пензије 127 милијарди динара

У предлогу буџета, који је Влада Србије усвојила, пензионисаним радницима и пољопривредницима намењено је 127.163.000.000 динара.

Приходи Републичког фонда ПИО запослених допунили би се са 95,5 милијарди динара за редовну исплату пензија, а нешто мало изнад 10 милијарди динара преbacило би се у овај фонд да се «покрије» стаж осигурања по посебним прописима и надомести разлика до минималних, гарантованих пензија некадашњим радницима. Још девет милијарди намењено је пензијама пољопривредника, а с додатних 12,4 милијарди покрили би се паорски стаж по посебним прописима и разлика до њихових минималних пензија.

По рачуници Владе, још близу четири милијарде динара дугује се пензионерима пензијског фонда запослених на име последње рате јавног дуга, док су неисплаћене пензије пољопривредницима тешке 10 милијарди динара.

Војном фонду социјалног осигурања намењено је 18,5 милијарди динара, Фонду солидарности 752 милиона, а култури за исплату посебних признања («националних пензија») пензионисаним уметницима – 216 милиона динара.

В. А.

ОСИГУРАНИКА
ГЛАС

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених

Директор РФ ПИОЗ: **Горан Лончар**, главни и одговорни уредник: **Славица Чедић**, телефон: 206-1262, e-mail: scedic@pioz.org.yu, одговорни уредник Редакције за Војводину: **Ика Митровић** телефон: 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.org.yu, СЕКРЕТАРИЈАТ редакције, телефон: 206-12-93, факс: 206-11-79. Адреса: 11000 Београд, Улица др Александра Костића бр. 9, адреса Редакције за Војводину: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад. Штампана: Комазец д.о.о, Краља Петра I бб, Инђија.

Рукописи и фотографије се не враћају

ОГЛАШАВАЊЕ: 011-206-12-93

Најновије: пола у децембру...

За два-три дана почеће исплата другог октобарског чека пензионерима Фонда запослених. Процена је да ће октобарска пензија, после повишице од 7,78 одсто, у просеку износити 15.996 динара.

Наши статистичари овога пута позабавили су се посебно највишим и најнижим пензијама за октобар и завирили уназад да би видели шта се с њима дешавало од 2002. године. Као што су израчунали, јаз између граничних

пензија се полако, али сигурно, повећава: за ових шест година, најнижа пензија је повећана 2,8 пута у односу на ону из октобра 2002, али је највиша тачно три пута виша него што је тада била.

У међувремену, наставља се и лицитација о могућој ранијој исплати последње рате јавног дуга пензионерима. Најаве октобарске, а затим и новембарске исплате већ су заборављене, сада је министар финансија Мирко Цветковић рекао да се праве рачунице

за две варијанте: или ће пола дуга бити исплаћено у децембру, а пола у јануару, или ће цела рата стићи у јануару... када ће се, као што се зна, прерачунавати и ванредно усклађивање пензија не би ли оне, просеком, поново досегле 60 процената просечних зарада. Какав би могао да буде исход ове окаснеле трке пензија за платама ако зараде у последњем овогодишњем кварталу буду расле прошлогодишњим темпом, види се из наше табеле:

Највиша и најнижа пензија у октобру

24,894.92 2,886.18	2002
41,151.90 3,357.45	2003
48,703.30 3,973.39	2004
59,119.20 4,823.20	2005
67,782.40 7,313.35	2006
75,794.50 8,177.92	2007

ВАНРЕДНО УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈА

ГОДИНА	Месец	Просечна зарада	ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА - УКУПНО			Просечна зарада без пореза и доприноса
			% у заради	ИЗНОС	% у заради без пореза и доприноса	
2006	Јануар	26,603	46.66	12,414	68.24	18,191
	Фебруар	28,657	43.25	12,395	63.35	19,567
	Март	29,367	42.24	12,404	61.73	20,094
	Април	30,572	43.99	13,448	64.38	20,887
	Мај	30,305	44.42	13,461	64.99	20,713
	Јуни	31,864	42.26	13,465	61.83	21,777
	Јули	31,738	42.44	13,471	61.87	21,774
	Август	32,098	41.98	13,474	61.45	21,925
	Септембар	32,555	41.44	13,491	60.61	22,259
	Октобар	32,668	43.72	14,283	63.93	22,340
	Новембар	33,892	42.14	14,282	61.70	23,148
	Децембар	41,294	34.59	14,285	50.54	28,267
	ЈАНУАР - ДЕЦЕМБАР	31,745	42.23	13,406	61.76	21,707
2007 од октобра кретање зарада слично као у 2006.години	Јануар	33,770	42.31	14,287	59.23	24,122
	Фебруар	35,219	40.58	14,293	56.66	25,228
	Март	36,148	39.55	14,297	55.07	25,960
	Април	37,117	39.97	14,836	55.71	26,632
	Мај	37,668	39.39	14,839	55.00	26,981
	Јуни	38,916	38.13	14,839	53.22	27,882
	Јули	38,712	38.33	14,840	53.47	27,752
	Август	39,302	37.76	14,841	52.73	28,143
	Септембар	39,308	37.78	14,851	52.74	28,161
	Октобар	40,037	40.03	15,996	56.05	28,598
	Новембар	41,238	38.79	15,996	54.14	29,546
	Децембар	49,487	32.32	15,996	45.25	35,348
		ЈАНУАР - ДЕЦЕМБАР	38,910	38.53	14,993	53.81
2008	Јануар	Ванредно усклађивање 11,5% ??		17,836		
	Фебруар			17,836		
	Март			17,836		

Припремио: Радомир Гојковић

ДА ЛИ ЈЕ СЛОВЕНИЈА НАЈЗАД ВОЉНА ДА ЗБРИНЕ
БИВШЕ РАДНИКЕ

Колико још до пензија дежеле

*Заинтересована држава Србија, али и пензионери који су радили у
бившој југословенској републици а овде примају много ниже пензије
или немају право на здравствену заштиту*

Како је најављено из Министарства за рад и социјалну политику у Београду, крајем овог месеца у Љубљани би требало да почну преговори о усвајању Споразума о социјалном осигурању између Србије и Словеније. Тиме је, поново, подгрејана нада бар десетак хиљада грађана Србије који су некада радили у «дежели» да ће, 17 година по распаду бивше заједничке државе, најзад бити у прилици да наплате некадашњи стаж од тамошњих послодаваца, као и да ће држава Србија престати да новцем својих пореских обвезника плаћа небригу Словеније за своје бивше раднике.

Колико је Србију коштао словеначки игнорантски став, тешко је у овом тренутку рећи. Извесно је само да су процене о милијардама евра, о којима се спекулисало у јавности, претеране, а да ће се тачне бројке знати тек када поново почне прерачунавање сваке појединачне (привремене) пензије с делом словеначког стажа. Тренутно, Србија исплаћује пензије за 10.175 корисника који су услов за пензионисање испунили, и то право остварили, у Србији у периоду од 25. јуна 1991. до 31. марта 2007. године, а део стажа имају у Словенији. Међу њима је 3.649 старосних пензионера који имају стаж осигурања у Словенији дужи од 12 месеци и 1.540 са стажем краћим од годину дана. Инвалидских пензионера који су у бившој републици радили дуже од годину дана има 2.229, а 1.167 њих је тамо радило краће од тога. Корисника породичне пензије са стажом дужим од годину дана је 984, док их је 606 са краћим стажом.

Поред тога, Република Србија, према Уредби о праву

на аконтацију пензије лицима која су то право остварила у бившим републикама СФРЈ, исплаћује месечне аконтације пензија за 136 лица која су на дан 25. јуна 1991. већ су били словеначки пензионери, али живе у Србији и исплата словеначких пензија тада им је била обустављена. Наша земља њима месечно исплаћује више од милион и по динара. А да ли међу њима има пензионера који су у међувремену, евентуално, васпоставили исплату својих пензија у Словенији без знања наших органа, такође ће се видети тек по склапању и примени споразума. Наиме, сада међу колегама из две државе – никакве комуникације нема.

Са свим осталим бившим републикама СФРЈ, Србија има потписане овакве споразуме. То што са Словенијом још нема, не значи да се није настојало. Да подсетимо: поодавно је одавде покренута иницијатива за почетак преговора и закључивање

Преговори нису, међутим, настављени јер их је словеначка страна отказала, а заказивање нових термина стално је одлагала. Разлоге бар није скривала. Хтела је да свакако избегне велике финансијске обавезе које би за њих настале потисивањем споразума, правдајући то оптерећењем свог буџета због обавеза према Европској Унији. Због тога, наводно, није могла да дозволи «непредвиђене исплате» – иако се, у случају регулисања права пензионера и исплати зарађених пензија, ради о стеченим правима и обавезама које се тешко могу сматрати непредвиђеним.

После многобројних иницијатива, наше Министарство за рад и социјалну политику у јуну ове године обавештено је да је словеначка страна припремила предлог текста споразума сличан оном који је ове године потписан са БиХ. Наводи се и да је њихово надлежно министарство спремно да спроведе процедуру

Прогнозе о томе када би споразум могао почети да се примањује биле би, међутим, у овом тренутку сасвим преурањене. Поготово ако се зна да су Словенци са Босном и Херцеговином преговарали више од седам година! Само преговарање подразумева више састанака делегација двеју земаља, затим потписивање, па ратификацију од стране парламената. Тек онда би следила размена ратификационих инструмената, како процедура у оваквим пословима налаже.

Постизање споразума ове врсте, истичу познаваоци, по правилу дуго траје и када постоји заинтересованост обеју страна. За пример се наводе разговори са Црном Гором: од почетка преговора до ратификације у Скупштини прошло је више од годину дана, иако су обе државе показивале велику спремност да до споразума дође.

Потписивање споразума најнестрпљивије чекају, ко други, него пензионери са словеначким стажом, јер знају да су минималне пензије у Словенији два и по пута веће од наше просечне. Али, није ни само новац у питању, нити су они једини заинтересовани да се најзад крене са мртве тачке. И пензионери који су успели да оду у Словенију и тамо регулишу право на пензију, па сада редовно путују пут дежеле по своје припадности, овде могу само да стрепе: јер, без такозване конвенције, пензионери који пензије примају из друге државе немају право на здравствено осигурање ту где живе, па је за ову генерацију, годинама предодређену за урушавање здравља, постизање договора од вишеструког значаја.

Весна Анастасијевић

Приоритети

Словенија је, иначе, већ потписала споразуме о социјалном осигурању са другим републикама из бивше Југославије: са Хрватском 1997, Македонијом 1998. и са БиХ 19. фебруара ове године. Такав споразум потписан је, између осталих, и са Аргентином, па је ова латиноамеричка држава, у коментарима овдашње јавности, испала ближа од Србије...

споразума, а прелиминарни преговори делегација тада надлежних органа наше и словеначке државе одржани су 28. јуна 2002. године у Београду и требало је да наредни буду одржани крајем септембра исте године у Љубљани. Словеначкој страни је тада достављен и нацрт споразума, уз податке о броју лица која су право на пензију остварила у Словенији, а живе у Србији.

преговарања и потписивања споразума чим стигне сагласност Владе Словеније...

Наша Влада је недавно усвојила платформу за разговоре са Словенијом и према досадашњим договорима две стране, наш министар рада **Расим Љајић** требало би да крајем новембра у Љубљани почне разговоре са словеначком колегицом **Марјетом Џојтман...**

ШТА НАКОН ОТПРЕМНИНЕ

Биро прва адреса

За раднике проглашене технолошким вишковима важно да не окасне са пријављивањем Националној служби за запошљавање, посебно ако имају право на новчану накнаду и плаћање пензијског доприноса

Једно од најважнијих питања у транзиционој Србији свакако је приватизација друштвеног и државног капитала. Наши стручњаци најављују да ће се она окончати до краја 2008. године. До тада је потребно приватизовати још више од 1.000 предузећа у друштвеном власништву, од којих нека до сада нису могла ни бити продата, између осталог, и због много прекобројних радника. Очекује се, такође, и приватизација око 550 јавних предузећа.

Љуан Гаши

Наравно, у овом процесу нове десетине хиљада људи биће проглашене технолошким вишковима и кренуће на тржиште рада, неминовно се суочавајући са стресним ситуацијама тражења новог посла и економског опстанка.

Радници који буду проглашени технолошким вишком у својој фирми треба да знају да је послодавац законом обавезан да им - пре ручења отказа уговора о раду - исплати отпремнину.

Ако је добровољно нема накнаде

Висина отпремнине може бити предвиђена општим актом фирме или колективним уговором, али, по Закону о

раду (члан 158), «отпремнина не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу за првих 10 година проведених у радном односу и четвртине зараде запосленог за сваку наредну навршену годину рада у радном односу преко десет година проведених у радном односу». Под зарадом се подразумева просечна месечна зарада радника исплаћена за последња три месеца која претходе додели отпремнине.

По речима **Љуана Гашија**, шефа правне службе новосадске Филијале Националне службе за запошљавање (НСЗ), и Влада Србије доноси програме за технолошке вишкове у неким фирмама, који, осим отпремнина у поменутом смислу, предвиђају и једнократне новчане исплате (на пример, 100 евра по години стажа или 10 просечних зарада). Људи су често у забуну мислећи да су и ове једнократне исплате отпремнина. Међутим, није тако, јер се оне дају за споразумни раскид радног односа, па запослени који су их примили касније не могу (јер су доброволно напустили посао) остварити новчану накнаду код НСЗ у складу са Законом.

Дакле, по Закону о раду, послодавци, у сарадњи са НСЗ, морају да донесу програм или одлуку (у зависности од броја радника) о технолошким вишковима. Након тога и исплате отпремнина, они доносе и појединачна решења о престанку радног односа запосленима. Радници се, затим, у року од 30 дана од дана престанка радног односа морају пријавити на евиденцију НСЗ - по месту пребивалишта, или по месту престанка радног

Муке прекобројних: жене међу најугроженијима

односа, ако у том месту имају боравиште.

Овај рок је битан јер ако имају право на новчану накнаду, а окасне са пријављивањем, накнаду ће примати само за време које им је преостало у утврђеној дужини трајања права на новчану накнаду.

Усмене заблуде

После тога, правној служби НСЗ може се поднети захтев за исплату новчане накнаде, уз потврду (образац се добија у НСЗ) о заради и уплаћеним доприносима за стаж остварен код послодавца.

Упућени саветују да се овакав захтев свакако упути, чак и ако се, евентуално,

добије усмено тумачење да се нема право на новчану накнаду. Јер, незапослени радник може остварити право на новчану накнаду, по Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености, ако је претходно био најмање 12 месеци непрекидно у осигурању (радном односу који је послодавац уредно пријавио и плаћао доприносе за социјално осигурање) или с прекидима у последњих 18 месеци. Висина накнаде и време на које ће је незапослени добити зависе од тога колика му је била зарада (гледа се шестомесечни просек зараде у месецима који претходе месецу када му је престао радни однос) и колико претходно има стажа осигурања (покривеног уплаћеним доприносима).

Незапосленима који остваре ово право, НСЗ уплаћује и социјалне доприносе, тако да им се и тај период признаје у стаж осигурања.

Износ новчане накнаде исплаћује се незапосленима у распону од минималне до просечне зараде у Републици. За прва три месеца коришћења права исплаћује се накнада у висини 60 одсто шестомесечног

Ко и колико прима

Ових дана незапосленима стиже новчану накнаду за јун. Прошлог месеца, мајску новчану накнаду примило је 72.467 незапослених, њен просечни бруто износ био је 19.603,98 динара, а корисницима је поштар на руке одбројао, у просеку, по 12.879,81 динара.

Дужина исплате накнаде

Новчана накнада НСЗ исплаћује се:

- три месеца, ако осигураник има стаж осигурања од једне до пет година;

- шест месеци, за стаж осигурања дужи од пет, а до 15 година;

- девет месеци, за стаж осигурања између 15 и 20 година;

- 12 месеци за стаж осигурања дужи од 20 година;

- 24 месеца: за најмање 20 година стажа осигурања и 61 годину (мушкарац), односно 56 година старости (жена); навршених 38 година стажа (мушкарац), односно 33 године стажа осигурања (жена) и најмање 51 годину живота; ако је осигураник старији од 55 година и има стаж осигурања дужи од 25 година.

просека зараде незапосленог, а за преостало време 50 одсто (ако је решењем одређено да се накнада прима 12 месеци, исплаћује се преосталих девет месеци). У случајевима када је шестомесечни просек незапосленог већи од просечне републичке зараде, нивелише се на републички просек, а када је нижи од минималне зараде, подиже се на њен ниво. Накнада се утврђује у бруто износу, а незапосленом исплаћује сума која остане после уплате доприноса за социјално осигурање.

Исплата новчане накнаде незапосленим радницима у Србији касни четири месеца. Самим тим толико касни и уплата пензијских доприноса, па незапослени који на бироу дочекају испуњење услова за пензионисање на прави обрачун пензије морају да чекају док не стигну и уплате за њихов «заводски» стаж.

Мирослав Мектеровић

«ГЛАС» ПИТА: ДА ЛИ СЕ ОТПРЕМНИНЕ ОПОРЕЗУЈУ

До законске границе – нема пореза

Дажбине држави, па и пензијски допринос, плаћају се само на суме које послодавац исплаћује запосленом при споразумном раскиду радног односа

Запослени који одлазе из предузећа као технолошки вишкови са отпремнином у џепу питају се да ли им примљене суме улазе у основицу за пензију и да ли имају неку додатну пореску обавезу према држави. У њихово име, исто то питали смо Пореску управу.

Судећи по веома исцрпном одговору, на отпремнине, сем ако се исплаћују за споразумни раскид радног односа, не плаћају се доприноси за социјално осигурање, па ни пензијски допринос; зато оне неће ни бити узимане у обзир при израчунавању висине пензије – када за то дође време.

На такве отпремнине (исплаћене технолошким вишковима), ако нису изнад законски највиших, не плаћа се ни порез. А када се ипак плаћају све дажбине, и порез и доприноси за социјално осигурање, као и коју отпремнину (посебно ако јој претходе поприличне плате) не треба сву потрошити да би се после марта 2008. можда платио и годишњи порез на доходак – прочитајте из одговора који нам је доставило Одељење за комуникацију Пореске управе:

Три зараде пред пензију

«Законом о порезу на доходак грађана прописано је да се не плаћа порез на доходак грађана на примања остварена по следећим основама:

Шта пише у закону

1. отпремнине код одласка у пензију – до износа који је као најнижи утврђен законом којим се уређује рад;

2. отпремнине, односно новчане накнаде које послодавац исплаћује запосленом за чијим је радом престала потреба, у складу са законом којим се уређују радни односи – до износа који је утврђен тим законом;

3. једнократне новчане накнаде која се исплаћује лицу коме престаје радни однос у процесу реструктурирања предузећа и припреме за приватизацију, стечај и ликвидацију, у складу са Одлуком о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у процесу рационализације,

Наставак на страни 8.

Наставак са стране 7.

реструктурирања и припреме за приватизацију - до износа утврђеног тим програмом, а за лица старија од 50 година живота - без ограничења износа.

Наведене законске одредбе примењују се на следећи начин:

Законом о раду прописано је да је послодавац дужан да, у складу са општим актом, запосленом исплати отпремнину при одласку у пензију, најмање у висини три просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику.

Дакле, на отпремнину која се исплаћује запосленом код одласка у пензију до износа три просечне месечне зараде исплаћене у Републици, не обрачунава се и не плаћа порез на доходак грађана.

На износ отпремнине која се запосленом исплаћује изнад прописаног неопорезивог износа плаћа се порез на доходак грађана на друге приходе.

Износ (целокупне) отпремнине која се запосленом исплаћује при одласку у пензију не подлеже плаћању доприноса за обавезно социјално осигурање.

Код новчане накнаде, односно отпремнина која се исплаћује запосленом за чијим је радом престала потреба услед технолошких, економских или организационих промена, износ изузет од опорезивања одређује се у висини која је утврђена Законом о раду (као најниже право запосленог).

Наиме, према Закону о раду послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду запосленом, за чијим је радом престала потреба услед технолошких, економских или организационих промена или смањења обима посла, исплати отпремнину у висини која не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу за

првих 10 година проведених у радном односу и четвртине зараде запосленог за сваку наредну навршену годину рада у радном односу преко 10 година проведених у радном односу.

Под зарадом у односу на коју се одређује висина отпремнине сматра се просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина.

Дакле, напред наведени износ отпремнине због престанка рада запосленог,

Рачуница: колико држави

утврђен у складу са Законом о раду, у зависности од сваког конкретног случаја (навршене године рада у радном односу, просечна месечна зарада), ослобођен је плаћања пореза. На износ отпремнине, односно новчане накнаде која се запосленом исплаћује изнад неопорезивог износа плаћа се порез на доходак грађана.

Износ отпремнине која се као таква исплаћује запосленом за чијим је радом престала потреба услед технолошких, економских или организационих промена не подлеже плаћању доприноса за обавезно социјално осигурање.

По Програму – шта је повољније

Према Одлуци о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у проце-

су рационализације, реструктурирања и припреме за приватизацију, запослени који је утврђен као вишак може да се определи за остваривање једног од права које је за њега најповољније: за новчану накнаду у износу од 10 просечних зарада у привреди Републике, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике – за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или за новчану накнаду у висини динарске противвредности

Износ новчане накнаде коју запослени остварује по Програму не подлеже плаћању доприноса за обавезно социјално осигурање.

На приход који се исплаћује изнад прописаног неопорезивог износа обрачунава се и плаћа порез на доходак грађана на друге приходе по стопи од 20%, на основицу коју чини бруто приход умањен за нормиране трошкове у висини од 20%.

Збир у марту

За новчану накнаду, односно отпремнину која се исплаћује запосленом по основу споразумног престанка радног односа, Законом о раду није прописано изузимање од плаћања пореза на доходак грађана.

Таква исплата има карактер другог примања које чини зараду запосленог, што значи да примање по том основу подлеже плаћању пореза на доходак грађана на зараде, као и доприноса за обавезно социјално осигурање.

Зараде и други приходи који су предмет опорезивања порезом на доходак грађана приликом њиховог остваривања (умањени за плаћени порез и доприносе ако се плаћају), уколико заједно са приходима по другим основама који улазе у основицу годишњег пореза прелазе прописани неопорезиви износ, подлежу плаћању и годишњег пореза на доходак грађана (на износ изнад неопорезивог износа), као додатног пореза.

Годишњи порез на доходак грађана плаћа се по стопи од 10% или 15%, зависно од висине дохотка за опорезивање.

Пореска пријава за утврђивање и плаћање годишњег пореза на доходак грађана подноси се на обрасцу ППДГ-5, по истеку календарске године за коју се утврђује годишњи порез, најкасније до 15. марта наредне године.»

Одељење за комуникацију Пореске управе

Да оставимо нешто унуцима

ХОЋЕ ЛИ УСКОРО БИТИ ПОДЕЛЕ БЕСПЛАТНИХ АКЦИЈА

Штрајком на хиљадарку

Грађане који су се понадали да ће, најзад, видети корист од свог «минулог рада» синдикалци јавних предузећа убеђују да ће заправо бити на губитку, а то поткрепљују и најавом – генералног штрајка

Око четири милиона пунолетних грађана Србије, међу којима и много пензионера, који нису добили акције у досадашњем процесу приватизације, обрадовало се најавом да ће бити «обештећени» новим законом о подели бесплатних акција, којег је, за крај новембра, најавио **Млађан Динкић**, министар економије и регионалног развоја у Републичкој влади.

Укратко, нацрт закона предвиђа да грађани прво добију новац од продаје 68 државних предузећа (приватизованих на тендерима) чије акције су већ у приватизационом регистру. Акцијски фонд би продао ове вредносне хартије (не по цени нижој од достигнуте у процесу приватизације) на Београдској берзи или садашњим власницима тих предузећа. Након тога, добијена сума била би у готовини исплаћена свима који нису раније добили бесплатне акције.

У другој фази било би им подељено и 15 одсто капитала Нафтне индустрије Србије, Електропривреде Србије, «Телекома», «Јат ервејза», Аеродрома «Никола Тесла» и «Галенике». Предвиђено је да пензионери, радници, паори, млади... који би их добили, акције ових предузећа могу

продати пола године након њихове приватизације.

И озбиљни званичници јавно су процењивали да би ови акционари појединачно могли инкасирати и до 1.000 евра.

Поклон преполовљен

И таман су се многи понадали, нарочито старији грађани које мучи зебња да неће ни дочекати стално одлаган крај приватизације и поделу бесплатних акција... када је почела грмљавина. Прво су се огласили економски стручњаци да оспоре целу идеју, а онда и

Миленко Недић

синдикати по-менутих јавних предузећа, с тврдњом да је четири милиона пунолетних грађана велика бројка – нарочито пред изборе.

– Овај концепт је процес ваучеризације гласача – каже **Миленко Недић**,

председник јединствене синдикалне организације НИС «НАФТАГАС».

– Грађани треба да знају да тих пара (1.000 евра) нема, јер за то нема никакве финансијске основе. Тим предлогом, осим што се ускраћује право радницима, бившим запосленим и пензионерима наше компаније (укупно око 22.000 људи), и грађанима се, у ствари, нуди само половина онога што је предвиђено, и што би добили, постојећим моделом.

Наш саговорник за своју тврдњу нуди и рачуницу:

– По садашњем моделу, да подсетим, до 15 одсто капитала поделило би се радницима и онима који су радили у нашим најбогатијим јавним предузећима, а грађанима још 15 одсто акција ових компанија, након приватизације, из приватизационог регистра. Због велике вредности капитала, примера ради НИС-а, када би се радницима поделило 200 евра по години стажа, то би износило свега око пет одсто вредности нашег предузећа, тако да би преосталих десет одсто могло да се пренесе Акцијском фонду за исплату грађанима, поред оних 15 одсто који им припадају из приватизационог регистра. А по предлогу министра Динкића,

сви ћемо делити само 15 одсто акција из овога регистра.

Оба репрезентативна синдиката НИС-а, каже још Недић, прихватиће најављене разговоре са министрима економије и регионалног развоја, енергетике и финансија. Али...

Јавна расправа, па закон

– Ми од нашег концепта поделе бесплатних акција нећемо одустати и спреми смо да га, у сарадњи са радницима из осталих јавних предузећа, бранимо и генералним штрајком. Такође тражимо и јавну расправу о поменутом закону – истиче Недић.

Синдикати наших највећих јавних предузећа најавили су за 22. новембар једночасовни штрајк упозорења, а подршку су добили и од већа Самосталног синдиката Србије и Војводине, који су, између осталог, и због овог проблема иступили из владиног Социјално – економског савета све док у његовом раду не учествује и премијер **Војислав Коштуница**.

Чији ће аргументи бити јачи, а чије рачунице убедљивије, видеће се наредних дана, али да до, оваквих или онаквих, бесплатних акција предстоји још много стрпљења, готово је извесно.

Мирослав Мектеровић

УТИСЦИ ПОСЛЕ БОРАВКА У БАЊАМА

Камо среће да је чешће

Пензионери који су ове године добили прилику за бесплатан опоравак пуни су похвала и за оне који су им то омогућили и за места у којима су боравили

Ове године 2.644 пензионера из Београда добило је бесплатан боравак у некој од бања у Србији, преко Фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених. Разговарали смо са некима од њих да сазнамо какви су им утисци.

Марија Поповић из Земунa била је у Буковичкој Бањи – Аранђеловац и има за свој десетодневни боравак само речи хвале. Каже да се на све мислило, тако да пензионер не мора, практично, ни динара да потроши ако не жели.

– Све је, око одласка и боравка у бањи, било одлично организовано. Ни превоз се не плаћа. Била сам смештена у РХ центру и делила сам собу са још две госпође. Истина, било је и соба са више кревета, чиме нису сви баш били одушевљени. То, ипак, није хотел већ нека врста лечилишта. Прегледала ме је докторка и преписала ми терапију за колена, са којима имам проблем и због чега сам и ишла у бању. Храна је изврсна, оброци су у тачно одређено време, разноврсни и квалитетни и у сасвим довољној количини. Не могу да кажем да неки гости нису имали и примедба. Једна госпођа из Вршца је сматрала да би смештај требало да буде бољи, јер је овај сувише подсећао на болнички, а и људи који су дијабетичари су се жалили да се о њиховој исхрани не води довољно рачуна. Ја, лично, јако сам задовољна и једино ми је жао што следеће три године не могу да идем поново, али сам свесна да и други треба да дођу на ред. У сваком случају захвална сам друштву и Фонду што ми је ово омогућено, јер ја заиста сама не бих то себи могла да приуштим – рекла нам је Марија Поповић.

Наша саговорница прича да је, између терапија, имала

довољно времена за шетње по бањи и посебно истиче љубазност и предусретљивост особља, које је увек спремно да боравак учини пријатнијим. То поткрепљује примером: с обзиром на то да је у бањи боравила почетком јесени, последњих дана је постало хладно. Иако још није био 15. октобар када грејна сезона званично почиње, а

неколико дана пре тога је било прилично хладно за боравак и спавање у собама, управа РХ центра је у поподневним и вечерњим сатима организовала да

се грејање ипак укључи, тако да се људи нису смрзавали.

И Сава Перић из Београда је ове године добио бесплатан боравак у бањи: он је био десет дана у Пролом Бањи. Према његовим речима, смештај и храна су били изнад свих очекивања. На шведском столу, како каже, увек је било разноврсне хране, тако да свако може да изабере оно што воли и што му одговара. Собе су биле са телефоном и телевизором, а сама бања је предивна.

– Заиста је све било изузетно лепо. Човек има где да прошета, шта да види и могућност да се стварно одмори, опустити и заборавити на све своје

свакодневне муке и проблеме. Било је и организованих излета у околину али се све то посебно плаћа. Пошто је моја пензија седам хиљада динара, ја сам на десетодневни боравак пошао са хиљаду, тако да то стварно нисам могао да плаћам, због чега ми је мало жао. На терапије нисам ишао јер су се и оне посебно плаћале. Али, рекли су ми да је

вода у водоводу бањска, па ми је и купање у кади било неки вид терапије. Моја супруга је, такође, добила бању и сада је баш у Ивањици. Чули смо се телефоном ових дана и она каже да је тамо укључен и преглед лекара, лабораторијске анализе и терапија коју лекар одреди. Ипак, мени је и овако било добро и захвалан сам што сам први пут у животу бесплатно био на одмору – истиче Перић.

Још једна Београђанка, **Милена Петровић**, боравила је десет дана у Сокобањи и нема речи којима би, како каже, описала свој овогодишњи одмор.

– Камо среће да сам могла да останем месец дана и да не морам да чекам три године да то поновим! Била сам раније и у Врњачкој Бањи, али она је сада постала туристичко место, за

провод, док је Сокобања права ваздушна бања и место за потпуни одмор нас пензионера. Околина је предивна, има где да се прошета, шта да се види. Стварно је за уживање и опуштање – истиче наша саговорница.

Када је о смештају и исхрани реч, ни ту Милена Петровић не штеди речи хвале:

– Шта да вам кажем, за доручак увек имате понуђену слатку и слану варијанту, за ручак бирате између три, а за вечеру једно од два понуђена јела. Хигијена је беспрекорна, чистих пешкира колико год вам је потребно. Ја то ни код куће немам и није ме срамота да то кажем. Има људи који се стално на нешто жале, као да долазе из царских палата, а ко зна како живе. Имала сам и комплетан лекарски преглед, са лабораторијским анализама. Медициноско особље је изузетно љубазно и предусретљиво. Понудили су ми неку од терапија, али сам рекла да сам ја здрава за своје године, да са својих 75 не могу да очекујем да будем као са 40 и да те терапије дају онима који су болесни и којима је заиста неопходно. Чула сам тамо да је цена болесничког дана у бањи 2.200 динара, што значи да је мени поклоњен одмор од 22.000, па сам сматрала да нема разлога да користим и оно што ми заиста није неопходно. Довољно је оволико и још једном морам да кажем да ми је само жао што не може чешће да се користи, јер са пензијом од 12 и по хиљада, ја стварно тешко могу да издвојим толико за десет дана одмора годишње. А додатно, ту су и трошкови за превоз када бих ишла сама, док је овако и пут укључен, тако да је све стварно бесплатно за пензионера – истиче Милена Петровић.

Весна Анастасијевић

НАШ САГОВОРНИК: НЕБОЈША ГЛИШИЋ – НЕБО

Кад се реч умори, слика проговори

Познати новинар, иако у пензији, увелико ради и спрема се да читаоцима расветли Београд који више не постоји и људе којих више нема

Ако гледате телевизију, сигурно сте запазили **Небојшу Глишића**, врсног новинара нарочито из области културе. Ако волите добру прозу или поезију, вероватно сте прочитали бар једну од десетак књига овог аутора. А ако идете на сликарске изложбе и читате критике, онда знате да је вичан не само перу, већ и сликарском кисту. И помодно, али тачно речено: мултимедијална личност и уметник.

Кад смо се последњи пут срели овде у Светогорској, били сте свима знани новинар и књижевник, а сада одједном нисте више Небојша Глишић већ сликар с именом – НЕБО. Где се у Вама тајно крио сликар док сте јавно били писац и новинар?

Па, крио се у мени, наравно. У неким давним временима, у Паризу, учио сам сликарство код наших познатих, имао сам тамо и изложбу. А кад сам се вратио у Београд имао сам још само једну самосталну изложбу, а онда се, животом, окренуо на сасвим другу страну – новинарству, књижевности, па се то сликарство некако примирило у мени и чекало нову шансу.

Где се добро слика

Где сте започели новинарску каријеру?

Прво сам радио у «Политици» и «Политици експрес», затим у «Борби» и «Економској политици», а онда, на крају, дошао на Телевизију, 1970, и ту остао све до пензионисања.

Нисам био у Београду кад сте лане имали самосталну изложбу, али сам чуо да Вас хвале и један Кадијевић, и један Бошњак, Сујић и Љубишић.

А где то добро сликате, овде у центру Београда где живите, на некој београдској периферији, негде у иностранству или у неком скривеном кутку Србије?

Веће формате, који су на дрвету и специјалној барелефној техници, искључиво сликам на Фрушкој гори где имам кућу. И искључиво (опет!) сликам напољу, како би рекли француски импресионисти – у пленеру. То је компликована технологија, прљава, много има џумбуса, око мене много боја, радим у прерађеном мермеру са разним лепковима, наравно уз класичну сликарску технику. Због свега тога једино је могуће да сликам напољу, на чистом ваздуху и то на Фрушкој гори која је прелепа.

Свака част Вама као сликару, али народ Вас углавном зна као врсног ТВ новинара.

Па јесте, тако отприлике. А почео сам у Информативном програму, у Културној рубрици где сам приказивао књиге, позоришне представе, нарочито сликарство, и то је трајало годинама док нисам прешао у Документарни програм где сам с тим наставио, а и сада се бавим истом тематиком, иако сам у пензији. Нарочито ми је драга емисија, како се каже култна, «Бардови театра» која траје један сат и кроз коју сам дао око четрдесетак портрета наших познатих глумаца. Она је помало неубичајена за ТВ, са доста документарног материјала, са много «инсерата» где се улази у срж самог ствараоца, у срж самог глумца, у његов миље по начелима Иполита Тена, дакле у околину у којој ради, у град у коме је растао, породицу... па из тога изађе та глумачка личност која је бард театра.

Ја у оваквим разговорима поставим 10 питања и добијем 10 одговора, а Ви бардовима театра поставите три питања, а добијете 33 одговора. Како то радите?

Па ја збиља поставим 33 питања, али касније у монтажи то избацити и не сликам се већ сам увек у другом плану. Јер једна од кључних ствари код глумаца, који су најчешће научили да говоре туђе, а не своје текстове, јесте кад ја заћутим, а камера укључена: онда глумац почне сам да се отвара, почне да прича и оно што није унапред мислио да ће да говори. Дакле, отвори се и он долази у први план, а не ја који сам ту само као испитивач његовог живота и његове судбине.

Поетичне легенде

Условно речено имате среће као књижевник јер нисте писали како се каже «дебеле» књиге. Не знам ниједног америчког «белца» који је писао црначку поезију, а код нас све сами «белци» а код њих неколико књига циганске поезије. Мика Антић, Ви, Мома Димић, Иван Глишић и још неки. Јесте ли кроз такве стихове трагали за чувеном ромском душом?

То ми је била прва књига и зове се «Цигане сам дов`о пре Србије». Био је то период кад сам био у војци, а пре тога сакупљао легенде из наших крајева. Где год смо на вежбама били ја сам разговарао са људима и питао их откуд потиче име њиховог града или села, како је ово, како оно настало... Једна од тих легенди била је да су Цигани дошли пре Срба у Србију и да су оснивали градове, рецимо Леска је основао Лесковац,

Ниш је основао Ниша, Гурган Гургусова основао је данашњи Књажевац. Неке од тих легенди ја сам преточио у поезију.

Дакле, једна или више књига поезије, а прозе? И шта је од тих прозних дела неки литерарни Кадијевић похвалио или народ читао као најбоље?

Моја, засад, завршна књига јесте књига поезије. Прву смо поменули, а ова друга је она у којој сам парафразирао Ничеа и његовог Заратустру, тако да се зове «Заратустра, Ниче и Глишић». Ту су и песме и слике и зато је та књига изазвала приличну пажњу и заиста добре критике. У међувремену сам писао романе, има их десет. «Блуд» је ушао у најужи избор за Нин-ову награду, затим «Јевреји» коју сам радио дуго, читавих петнаест година, и која је преведена на пет светских језика. Завршни роман, опет засад, јесте «Ментално доба» у коме се на, тако да кажем, фантазмагоричан начин обједињавају ратови и наша судбина на овом турском подручју.

Званично сте пензионер, али глава за размишљање и руке за писање и сликање Вас баш добро држе, па шта на пролеће да очекујемо од Вас: нове емисије, књиге, слике?

Емисије се већ снимају, за изложбу имам довољно слика, али веома је компликована процедура направити изложбу. И, право да кажем, мало ме мучи како да то организујем. Али, ипак, биће нешто јер није ред да тих стотинак слика стоје у мом стану. Написао сам једну књигу коју још никоме нисам понудио, а зове се «Непознато о познатима». У њој из све снаге расветљавам онај Београд који више не постоји и оне људе којих више нема.

Бора Ољачић

УЧЕШЋЕ ОСИГУРАНИКА У ТРОШКОВИМА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Без пара ни у дом здравља

Ускоро нови правилник о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања и о партиципацији за 2008. годину, али без великих промена

У Србији су данас, као и у већини земаља у свету, људи изложени многобројним и разноврсним стресовима. Боје се да не остану без посла, стреле да ли ће успети да прехране и ишкољују децу, плаше се како ће успети да преживе месец са пензионерским чеком, хоће ли на време вратити кредит... Ипак, оно чега се сви највише прибојавају јесте – болест. Јер, у садашњици, лечење и те како – кошта! Отуд није ни мало чудно што наши сународници желе да знају колико ће, ако се оболесте, морати да плате указану здравствену помоћ. Речју, желе поуздану информацију о учешћу у трошковима пружене здравствене заштите. А да су недовољно обавештени, показује и чињеница да нам се често јављају, негодујући што, упркос поодмаклим годинама или каквој хроничној бољци, без плаћања не могу ни по рецепте, ни у лабораторију...

Највише је забуне, чини се, међу онима који су запамтили да су, некад, старији од 65 година листом, без обзира на болест и услугу, били ослобођени плаћања партиципације. Сада, према важећем Правилнику о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог

Симболична накнада, само треба стићи до савремених апарата

осигурања и о партиципацији за 2007, изузетака је много мање, углавном су сврстани по обољењима, а сви остали осигураници морају да плате део добијене услуге. Тако, на пример, лабораторијске анализе, по упуту, коштају 20 динара, ко са упутом дође у здравствену установу да му се уради ЕКГ платиће партиципацију 50 динара, ко би да се прегледа на ултразвучном апарату треба да понесе 100 динара, док за «проверу» здравственог стања

на магнетној резонанци, уз упут, ваља платити и 600 динара.

Ове услуге, као и рендгенско снимање или преглед на скенеру, не плаћају само пацијенти који су на болничком лечењу.

Плаћања партиципација ослобођени су: ратни војни инвалиди и цивилни инвалиди рата, слепа и трајно непокретна лица, као и лица која остварују новчану накнаду за туђу помоћ и негу другог лица, добровољни даваоци крви и лица чија се здравствена заштита финансира из буџета Републике.

Добровољни даваоци крви, међутим, нису ослобођени свих партиципација: и они морају да плаћају при добијању лекова са позитивне листе, за медицинско-техничка помагала (протезе, ортозе, очна и случна помагала, стоматолошке надокнаде), и имплантате (ендопротезе кука, колена, стентове).

Осим тога, сходно Правилнику, партиципацију не плаћају оболели од: малигних болести, хемофилије, шећерне болести, психозе, епилепсије, мултипле склерозе, прогресивних неуромишићних болести, церебралне парализе, пареплегије, тетраплегије. Учешћа у трошковима здравствене заштите ослобођени

су и оболели од хроничне бубрежне инсуфицијенције код којих је индикована дијализа или трансплантација бубрега, када је у питању цистична фиброза или када се ради о системским аутоимуним болестима, реуматским болестима. Такође, не плаћају се ни прегледи и лечење везани за узимање, давање или размену ткива и органа за трансплантацију осигураних лица. Партиципација се не плаћа ни за прегледе и лечење приликом планирања породице, или ако се ради о трудноћи, порођају и у постнаталном раздобљу, укључујући и прекид трудноће из медицинских разлога.

Учешћа у трошковима здравствене заштите приликом прегледа и лечења болести уста и зуба ослобођена су деца до навршене 18. године живота (укључујући покретни ортодонски апарат). Партиципација се не плаћа ни приликом пружања хитне медицинске помоћи, као ни за прегледе, лечење и рехабилитацију због професионалних болести и повреде на раду.

Од плаћања партиципације су поштеђени и незапослени, лица која примају материјално обезбеђење по прописима о социјалној заштити, корисници сталних новчаних помоћи и помоћи за смештај у установе социјалне заштите, избеглице и прогнаници из бивших република СФРЈ, као и привремено расељени са Косова и Метохије.

Прегледе, лечење и медицинску рехабилитацију у случају болести и повреде не плаћају деца, ученици и студенти до завршетка прописаног школовања, најкасније до навршених 26 година живота.

Сви који се «не проналазе» међу побројанима обавезни су да, према законским прописима, учествују једним делом у цени пружене здравствене услуге што је, као за болеснички дан (50 динара) или (20 динара) за преглед и лечење код изабраног

Замерке због «падобранаца»

Прописима није предвиђено да пацијенти који немају упут, односно који сами плаћају прегледе, преко реда улазе у ординације. На приговоре грађана да у кућама здравља не поштују правило да онај ко је дошао први треба да буде први прегледан, већ да се у лекарску ординацију улази преко реда, може се рећи само да је то ствар организације рада саме здравствене установе.

Укинута саветовалишта за дијабетичаре

Оболелима од шећерне болести, иако их је све више и већ их, по речима министра Томице Милосављевића, у Србији има око 300.000, не остаје ништа него да, на жалост, и даље сатима чекају са осталим пацијентима да стигну до лекара опште праксе. Наиме, још прошле године укинута су саветовалишта за дијабетичаре у којима су они могли да обаве контролу шећерне болести без дуготрајног чекања.

Колико за партиципацију

– стационарно лечење - по болничком дану	50 динара
– рехабилитација у стационарној здравственој установи - по болничком дану	50 динара
– преглед и лечење од стране изабраног лекара и лекара специјалисте	20 динара
– све лабораторијске услуге – по упуту (укључујући микробиологију, паразитологију, хистопатологију и цитологију)	20 динара
– рендгенски преглед и снимање - по упуту	20 динара
– преглед на ултразвучном апарату - по упуту	100 динара
– преглед по упуту:	
на скенеру и остеодезитометру	300 динара,
на магнетној резонанци	600 динара
– преглед и терапија у нуклеарној медицини - по упуту	150 динара
– остале дијагностичке услуге - по упуту (холтер, ендоскопија, ЕКГ, спирометрија и др)	50 динара
– рехабилитација у амбулантним условима (једнодневне терапијске услуге)	20 динара
– преглед и лечење у дневној болници - по дану	50 динара
– хируршки захвати ван операционе сале	50 динара
– кућно лечење - по дану	20 динара
– санитарски превоз који није хитан: на подручју општине и града,	50 динара
– ван општине на подручју филијале	100 динара
– ван подручја филијале до здравствене установе у коју је осигураник упућен	150 динара
– хируршке естетске корекције урођених аномалија које проузрокују функционалне сметње и естетске корекције након тешких повреда, односно болести које су неопходне за успостављање битних функција органа и делова тела	5% утврђене цене хируршке интервенције а највише 30.000 динара
– имплантати за најсложеније и најскупље здравствене услуге у кардиологији, кардиохирургији, васкуларној хирургији и ортопедији	5% утврђене цене имплантата а највише 30.000 динара
– други имплантати	20% утврђене цене имплантата а највише 30.000 динара
– медицинско – техничка помагала:	
- протетичка средства (протезе)	10% утврђене цене помагала;
- ортотичка средства (ортозе)	10% утврђене цене помагала;
- посебне врсте помагала и санитарне справе (осим за концентратор кисеоника)	10% утврђене цене помагала;
- помагала за омогућавање гласа и говора	10% утврђене цене помагала;
- ортопедска обућа	20% утврђене цене помагала;
- очна и слушна помагала за одрасле	35% утврђене цене помагала,
- и акрилатна тотална и субтотална протеза код лица старијих од 65 година живота	35% утврђене цене протезе
– стоматолошки прегледи и лечење у вези са повредом зуба и костију лица	20% утврђене цене услуге
– стоматолошки прегледи и лечење зуба пре операције срца и трансплатације бубрега	20% утврђене цене услуге
– лечење компликација каријеса и вађење зуба као последице каријеса код деце до навршених 18 година живота – по завршеном лечењу	20% утврђене цене услуге.

лекара и лекара специјалисте, готово симболично плаћање.

Уколико, ипак, неки пацијенти сматрају да им је погрешно наплаћена партиципација, могу се обратити Здравственој инспекцији у Министарству здравља Србије.

На крају, управо се припрема нови правилник о партиципацијама за 2008. годину, али, како сазнајемо, у њему неће бити значајнијих измена у односу на овогодишњи пропис.

Татјана Кршић

Болесни због посла

Милиони британских радника пате од депресије и напада панике јер су под огромним стресом изазваним послом. То је једно од кључних открића великог интернет истраживања на националном нивоу. Истраживање је показало да је две трећине испитаника било болесно због посла, с тим да је 48 одсто патило од депресије, а 43 посто од тескобе и напада панике.

Уз минимална одступања, статистика може да се примени на било коју другу европску државу, па и на нас. Иначе, осам од 10 испитаника има проблема да уравнотежи кућне и пословне обавезе. Исто

толико има осећај да се не може носити са захтевима који им се постављају на радном месту. Већина ради више од прописаног радног времена. Један од 10 испитаника ради најмање 49 сати недељно. Један од пет запослених сматра да не виђа децу колико жели и треба, а брак, веза и сексуални живот пате због посла.

С позитивне стране – више од половине запослених осећа се испуњеним када ради и суочава се са изазовима. И, на крају, упркос чињеници да су под већим стресом, жене генерално имају више позитивних осећаја према послу него мушкарци.

Осмех на лице

Кикоћите се, смешкајте се и смејте док вас све не заболи! Бићете здравији и ви и сви око вас. Студија објављена у «Journal of Neuroscience» показала је да звук смеха и весеље подстиче снажне мождане активности код слушача, посебно у деловима мозга који контролишу мишиће лица. А то, кажу научници, показује да слушање смеха подстиче на смех. Реаговање је аутоматско и заразно. Смех је добар за тело и за душу. Тера стрес, јача имунитет, штити од грипа, па чак и од рака.

У истраживању, мушкарци који су гледали смешне филмове имали су ниже нивое стресних

хормона, а више нивое хормона раста, што позитивно утиче на имунитет. Сви испитаници имали су и више природних ћелија убица које уништавају туморе и вирусе.

Чак и предвиђање смешне ситуације је здраво: друга студија је показала да су људи који су унапред знали да ће гледати комедију имали повишене нивое хормона раста и бета ендорфина (чак и 24 сата после гледања филма). Да бисте имали здравствене користи, довољно вам је да слушате 30 минута смех. Зато, нека смех постане ваш заштитни знак.

Љубав боли

Наслов је тачан, посебно ако сте мушко. Студија на одсеку за психологију Stirling University је показала да ће мушкарци издржати више бола ако га изазива жена. Истраживање је потврдило претпоставку да припадници јачег пола драматично мењају расположење у женском друштву и тешко издрже да не изигравају јуначине. Или – не желе да испадну млакоње.

У студији је испитиван праг бола код 64 студента, тако што им је на грудни кош постепено стављена све већа тежина. Када је испитивач био мушкарац у фармеркама и мајици, мушкарци су могли да

поднесу три пута више бола него жене. Али, када их је тестирала 21-годишња девојка одевена у сукњу и високе потпетице «да се нагласи њен пол», мушкарци су издржали знатно већи бол, док је код жена резултат био непромењен. Др Карел Гијсберс, који је водио испитивање, каже да су студенти показали типично «мачо» понашање.

Истраживање није неозбиљно, др Гијсберс верује да је осветлио озбиљан проблем који се јавља у болницама и код лекара где мушкарци не говоре искрено о свом болу када их прегледа докторка или медицинска сестра.

ЗЕМЉА ГДЕ ЈЕ ПЕНЗИОНИСАЊЕ ПОЧЕТАК НОВОГ ЖИВОТА

Мало и две пензије

Упркос очекиваним примањима из најмање два фонда, многи Швајцарци страхују да као пензионери неће моћи да живе онако добро као док раде, па је штедња за старост свеопшта забава међу Алпима

Пензијско осигурање у Швајцарској истовремено је и једноставно и компликовано.

Једноставно, јер почива на строго одређеним законским правилима, а компликовано јер почива на три система осигурања - основног државног осигурања (АНВ); фирминог пензијског осигурања (пензијских каса) и приватног осигурања. Цео овај систем познат је у свету као «три сојле» (нивоа) швајцарског пензијског осигурања.

Прво осигурање, државно, обавезно је за све грађане старије од двадесет година, без обзира на њихов радни статус: запослени, незапослени, студенти, социјално угрожени... Сви добијају свој АНВ број и дужни су да на све што зараде – без обзира да ли имају стално радно место или не – плаћају АНВ. Чак и када добијају социјалну помоћ, од те суме се уплаћује за осигурање. За оне који немају никаквих прихода плаћање преузима држава. Жене које не раде директно су осигуране кроз одбијање за АНВ од плате њиховог супруга. Отуд је за многе странце, који дођу да живе овде, у прво време несхватљиво када им неко каже да и жена, која никада није била запослена, кад наврши 64 године има право на старосну пензију.

Месечни износ за ово осигурање одбија се директно од бруто плате и креће се до укупно 10,1 одсто те бруто суме; уплату за ово осигурање деле по пола послодавац и радник.

Они који се баве самосталном делатношћу издвајају 9,5 одсто од годишњег прихода, а за оне који немају сталан извор прихода постотак издвајања одређује се према индивидуалним показатељима.

Пензијске касе у великим фирмама

Право на овај вид пензије имају мушкарци са навршених 65 година старости и жене од 64 године. Ова старосна граница за жене донета је пре две године, а дотад старосну пензију жене су остваривале са навршене 63 године. У току 2004. године пензија по овом основу кретала се између 1.055 (најнижа) и 2.110 франака (највиша), а за брачне

парове максимална сума која се добијала износила је 3.165 франака. Раније се старосна пензија уплаћивала увек на конто супруга, а последње деценије незадовољне жене су успеле петицијама, кроз скупштинску процедуру, да се изборе да, и законски, сваки партнер своју пензију добија на свој рачун.

Особеност овог осигурања јесте што оно обухвата и инвалидско осигурање (IV) и осигурање супружника после смрти једног од партнера (AVS).

Други ниво осигурања јесте осигурање само за запослене, народски називан «осигурање преко пензијске касе». Сви запослени са годишњом зарадом од 19.890 до 75.960 франака дужни су да уплаћују у ово осигурање. Сума од 19.890 франака уведена је тек од ове године. Ранија најнижа граница износила је 25.320 франака, па су многи који су зарађивали

ниже од те суме остали ускраћени за ово осигурање. Била је, додуше, остављена могућност послодавцу да он то уради ако жели. Али, пошто му то није ишло у прилог (поготово код малих предузећа), многи се нису на то обазирали. Зашто му није ишло у прилог? Из најједноставнијег разлога: у џепу му је остајало више пара. Наиме, по закону и он је обавезан да издвоји онолико колико издваја запослени.

Према подацима које поседујемо, 2004. године уплата запослених у овај вид осигурања кретала се између седам и 18 процената. Велике и моћне фирме имају углавном своју сопствену пензијску касу, а осталима остаје могућност да се осигуравају кроз касе разних осигуравајућих друштава. Према последњим проценама, на рачунима швајцарских пензијских каса налази се 350 милијарди франака.

Пензијске касе некада су важиле за веома сигурне. До пре десет година држава им је забрањивала да са новцем запослених наступају на берзи и да их улазу у акције. Кад је закон олабављен, многе велике пензијске касе остале су празне. Позната је афера са фирмом «Landis i Gir» која је своју пензијску касу осиромашила. Држава је морала да «ускочи»

Странци из 30 земаља

У Швајцарској има пуно странаца. Већина планира да се по пензионисању врати у домовину. Према статистици то су радници из више од 30 земаља света. Швајцарска има са више од 20 земаља потписане билатералне уговоре, па они који оду, по тим договорима, имају право да месечну пензију добијају у отаџбини, код куће. Ако не постоји билатерални уговор, тада се ономе ко напушта Швајцарску исплаћује цела његова сума у пензијском фонду.

и покрије минус у многим касама, а неке касе су потпуно пропале. Сада је закон поново пооштрен, али се оставља могућност да се део уложеног новца ставља на берзу, тако да многи послодавци улажу пуно у стамбене фондове, а многе фирме имају и свој стамбени фонд за издавање станова.

Пошто је највиша граница за уплату овог осигурања годишња плата од 75.960 франака, и само то се осигурава, због запослених који зарађују много више многе пензијске касе предвиделе су својим статутима и могућност добровољног уплаћивања, односно добровољне штедње.

Кратко и јасно: оно што је уложено, то је основа за ову врсту пензије; добија се онолико колико је ко радио. Неко са 45 година рада имаће сигурно већу пензију од онога ко је радио десет, а ко дуже живи – у Швајцарској људи просечно живе око 80 година – на добитку је у односу на оног који убрзо после пензионисања умре. Подаци о просечним пензијама из овог осигурања не саопштавају се, као што је случај са АНВ (јер је то законски регулисано), тако да ова пензија може да буде и неколико стотина, али и неколико хиљада франака; све зависи од фирме до фирме.

Позајмице док не стигне државни чек

У Швајцарској може да се у пензију оде са 58 година, а може и са 60, 61... до – 65.

У последње време чује се да «онај ко може и хоће да ради, нека ради и до 70 година.» Али, они који оду у пензију са 58 година, на пример, добијају своју пензију из пензијске касе, али на старосну пензију морају да чекају до навршених 65 или 64 године (за жене). Тај вакуум може да им покрива фирма или нека друга социјална институција, али имају обавезу да добијени новац касније, са примањем АНВ – врате.

У склопу ове друге сојле (пензијске касе) предвиђено је да послодавац раднику новчано покрива и време проведено у војсци, цивилној заштити, а од 1. јула 2005. године и

женама време на породилском одсуству.

Послодавац је дужан да осигура свог радника ако се разболи или настрада. И

онога ко ради може да износи највише 6.365 франака, а за оне који имају своју фирму, или раде самостално, та граница је 31.824 франка. Према

Специјални хотели за имућне

Има један слој добродостојећих пензионера – за које се у последње време овде утркују туристичке и хотелске организације (слично се догађа у Аустрији и Француској): оснивају се хотели само за њих.

Многи пензионери, или они који се спремају да то буду, одлучују се и да напусте ову земљу и да се одселе у топлије крајеве. На цени је Азија, или Италија и Француска. Једно време Шпанија је била мека број један. Тајланд је такође врло омиљен. Кажу: «пријатни људи, топла клима и све јефтино.»

да му за то време обезбеди новчану надокнаду – до две године, или док се то не замени инвалидским осигурањем или пензијом.

Трећи ниво осигурања је приватно осигурање, чији улог

последњим показатељима, на овом виду штедње налази се 26 милијарди франака.

– Овим видом штедиша је на добитку јер је ослобођен плаћања пореза, а омогућава му да боље живи

зависи од годишње зараде, осигурава се у банкама, временски је лимитирано и на њега се не плаћа порез. Међу старијима од педесет година врло је омиљено. Годишња уплата (штедња) за

када оде у пензију, јер често обе преостале пензије нису довољне да се настави како се живело кад се радило – каже **Винћенцо Мурано**, саветник у Рајфајзен банци у Берну.

Као и у свакој земљи, па и у Швајцарској, пензије су у односу на плате много ниже. Многи људи са страхом одлазе у пензију. Штедња је овде зато омиљена «забава». Јер, са укупном пензијом од 3.000 или 4.000 франака људи могу да живе само скромно. На стан оде једна трећина новца, здравствено осигурање је веома скупо. Швајцарска спада у једну од најскупљих земаља у свету и када је у питању цена намирница, лекова, превоза... Зато многи млади, а и старији запослени кажу да путују много јер када оду у пензију – тога неће бити.

Много скромније, али не у оскудици

Када би се давала нека општа слика укупног пензијског осигурања у овој земљи, не би смеле да изостану речи: одмерено, испланирано, прецизно, по мери човека – колико је то у данашњем свету могуће и дозвољено. Швајцарац не мора да размишља шта и како, већ само да се придржава онога што је прописано.

Швајцарски систем је тако организован да не може да постоји ни једно људско биће у овој земљи које ће да буде гладно или жедно, без крова над главом. Социјална служба је тако организована да представља једну од најбољих на свету (иако је сами Швајцарци критикују). Па кад је тако, ни пензионери нису изузетак. Многи живе скромније, али ако њихове пензије не могу да покрију све њихове нормалне потребе, онда у помоћ пристиже социјална институција (EL) која тачно израчуна колико још новца недостаје и додељује га.

Ако замислимо постаријег господина и времешну даму који у специјалним ципелама за шетање одлазе у планине и уживају, добићемо најтачнији портрет овдашњег пензионера: виталан, негован и још пун снаге. Неистрошен. Он мисли «сада није крај, већ почетак новог животног периода.» И не либи се да да оглас у новинама «тражим шармантну, секси пријатељицу да заједнички откривамо нове лепоте живота. Младост 65-годишњак.»

**Милена Вукоје
Стаменковић**

РУМА И ШАБАЦ

У гостима Бачкопаланчанима

Годинама општинске организације инвалида рада Руме, Бачке Паланке и Шапца гаје братску сарадњу и дружење. Овог пута домаћин дружења била је Општинска организација инвалида рада Бачка Паланка. Представници бачкопаланачке организације дочекали су госте из Руме и Шапца у «Дунав чарди», лепом ресторану на обали језера Тиквара. Њен председник, **Божидар Жабаљац**, пожелео је гостима добродошлицу и пријатан боравак док је **Стана**

Свиларов, председник Савеза инвалида рада Војводине, истакла да јој је драго што је, пре 10 година, била

иницијатор братимљења организација инвалида рада Шапца и Бачке Паланке. Јер, братска сарадња и дружења трају и, како ствари стоје, трајаће још дуго.

За 10 година несвакидашње сарадње са Бачком Паланком **Мира Савковић**, председник Организације инвалида рада Шабац, уручила је домаћинима скромне поклоне за сећање на јубиларни сусрет. Наредне године сусрети ће се одржати у Руми.

Шабачки инвалиди крај Тикваре

Б.Р.

Године често нису тако важне

ТИСА КОД ПАДЕЈА

Камп виталних пензионера

Оно што су започели још док су били у радном односу, неколико пензионера наставило је и под старе дане, с тим што сада има више времена за боравак у природи. Кикињани **Антал Игаз**, његов таст **Миле Топњански** и њихов пријатељ **Имре Молнар** из Суботице ове године су на обали Тисе, код села Падеј у општини Чока, камповали чак дуже од три месеца. Пре тога су више од 15 година на истом месту проводили од 30 до 45 дана. И овога пута им се дружина увећавала на неколико дана, углавном викендом, када се окупљало и по двадесетак гостију. Поред њихових исписника, било је и младих чланова њихових породица.

Међу најстаријим посетиоцима ваља поменути **Сретена Сретеновића**, **Кароља Балоба**, **Саву Исакова**, Анталову супругу **Миру**, **Љубицу Мунђан** и **Драгослава Стојкова**, док је **Ратко Ђуран** први пут изостао, премда је претходно дуго био кампер.

С. Завишић

ПИРОТ

У граду Боре Станковића

Општинска Организација пензионера из Пирота организовала је једнодневни излет за око 50 својих чланова до Врања. Сусрет старих пријатеља, који годинама остварују изузетно добру сарадњу, био је изузетно срдачан. Госте из Пирота домаћини су дочекали по старом српском обичају – погачом и сољу испред просторија Општинске организације пензионера Врања. Пироћанцима је срдачну добродошлицу пожелео **Зоран Алексић**, председник врањске Оп-

штинске организације пензионера.

У име 12.000 пензионера, колико их има у Пиротском округу, захваљиво се **Велимир Пејчић**, председник Општинске организације пензионера Пирот. У просторијама Општинске организације прво су руководства две општинске организације разменили искуства о раду, а затим су гости обишли «град Боре Станковића». Посебно су били одушевљени они који су први пут посетили Врање и Борину кућу.

С. Панакијевски

Испред Борине куће

ВРАЊЕ

Златни просветари

Прва генерација Учитељске школе у Врању из 1948/49. године окупила се, из више градова Србије, да заједнички прослави 58. годишњицу матуре. Сусрету је присуствовало 15 учитеља, четворо из здравствених разлога није могло да дође, док 25 више није међу живима. Пријем учитеља ветерана организовала је декан Учитељског факултета проф. др **Стана Смиљковић**.

У тадашњој првој генерацији учитеља матурирало је 44 ученика, са средњом оценом 4,62, међу којима је било и учесника рата који су оружје заменили књигама. Ондашњи директор **Анђелија Протић**, одличан педагог и човек, била је прозвана «ђачком мајком», а успех ове «златне генерације» до сада није достигнут.

Р.С.

Прославили 58. годишњицу матуре

ЛАЗАРЕВАЦ

Срдачан дочек на Косову

Жеља великог броја чланова Удружења пензионера Лазаревца била је да обиђу Србе и друго неалбанско становништво које живи на Косову и да успоставе контакт са њима. Речено – учињено: пут Косовске Митровице и Лепосавића кренуо је аутобус са пензионерима и представницима локалне самоуправе.

У Косовској Митровици су Лазаревчане дочекали веома

срдачно, како пензионери, тако и општински руководиоци. Гости су обишли споменик изгинулим грађанима, подигнут крај самог моста на Ибру који дели северни од јужног дела Митровице, спомен парк браће Милића и Цркву светог Димитрија.

Пут је настављен обиласком Лепосавића, где су пензионери овог места обећали узвратну посету Лазаревчанима.

Р. Петровић

КРАЉЕВО

У Тополу на бербу грожђа

Општинска организација пензионера Краљево организовала је за чланове једнодневни излет у Тополу, где су посетили Смотру народног стваралаштва и Опленачку бербу грожђа. У два пуна аутобуса, 106 припадника трећег доба кренуло је ка шумадијској варошици Тополи.

Трочасовни боравак и разгледање Тополе завршено је ручком у оближњем ресторану и «веселим тренуцима» уз музику и плес.

И. Шекуљица

Запажен наступ женског певачког квартета

ЗАЈЕЧАР

Гости у «Шареници»

У предивном амбијенту, на обали Тимока, у новоизграђеном спортско-рекреативном центру «Попова плажа» у Зајечару, Радио-телевизија Србије уживо је емитовала емисију «Жикина шареница». Уз младе играче, чланове Фолклорног ансамбла Дома омладине, и вокалног солисту **Обрена Николића**, у представљању тимочког народног стваралаштва наступ су имали и чланови КУД-а «Пензионер» из Зајечара, који ове године обележава две деценије рада. Запажен наступ имале су и чланице женског певачког квартета овог културно-уметничког друштва. Иначе, поменути певачки квартет, појачан здравичарем пензионером **Миленком Јовановићем**, скоро три године наступа у саставу: **Вера Костић**, **Вера Димитријевић**, **Десанка Станковић** и **Славка Јовановић**.

М. Славковић

БЕОГРАД

Мини амбуланте

Црвени крст «Церак», основан 1972. године, у просторијама истоимене месне заједнице у београдској општини Чукарица организује пружање разних услуга грађанима. Тако сваке среде, од 10 до 12 часова, медицинске сестре **Милева Ђупић** и **Биљана Голубовић** члановима Црвеног крста проверавају крвни притисак, док једанпут месечно дијабетичари, којих има 50, имају прилику да им пензионисана медицинска сестра **Зденка Јеленковић** измери висину шећера у крви. Иначе, у поменути просторијама, названим мини амбулантама, месечно више од 300 људи провери крвни притисак.

Лепосава Мирковић, председник Црвеног крста «Церак» напомиње да грађани овде доносе и чисту одећу и обућу која се потом упућује специјалној школи «Свети Сава» у Умци.

П. Кнежевић

Уговори за јавне радове

Државни секретар Министарства економије и регионалног развоја Републике Србије **Владимир Илић** посетио је, средином новембра, Бачки Петровац, и уручио уговоре о спровођењу јавних радова за одобрене пројекте из Јужнобачког округа.

У оквиру 41 пројекта, за што је одобрено око 63 милиона динара, посао ће добити 624 незапослена из Војводине. У првом, септембарском пријавном року прихваћено је девет пројеката из Јужнобачког округа. Уговор је, између осталих, предат и Центру за социјални рад општине Бачки Петровац ради запошљавања људи који ће помагати и неговати старе, инвалиде и хронично оболеле.

После прошлогодишњих јавних радова једна особа добила је стално запослење у општинској управи Бачког Петровца. Корак по корак...

ОДАХНУЛИ ИНВАЛИДИ РАДА У КИКИНДИ

Лакше се дише, али...

Општинска организација инвалида рада у Кикинди најзад се искобељала из дугова због којих јој је, иако нису настали њеном кривицом, рачун био блокиран, о чему је «Глас осигураника» писао.

– Захваљујући разумевању «Аутопревоза» који је отписао половину дугујећег износа тако да је он спао на 52.000 динара, позајмици Организације инвалида рада Војводине од 40.000 и бесповратном прилогу Општинског одбора СПС од 12.000 динара, успели смо да се раздужимо – каже **Ђуро Утржан**, председник Општинске организације ИР у Кикинди.

Иако се финансијски консолидовало и лакше се дише, ипак има проблема, пре свега због губљења магацинске просторије судском одлуком. Уз то су стигли и судски трошкови, а и раније снабдевање чланова

Договор инвалида рада кикиндске општине у уступљеној им сали

и пензионера брашном, шећером и другим намирницама на одложено плаћање, сада се свело на пакете сувомеснатих производа и средстава за кућну и личну хигијену – и то у и онако скученој канцеларији.

С. Завишић

КРАЉЕВО: КАД ХУМАНОСТ ЗАКАЖЕ

У колицима – непожељни

Инвалиди принуђени на изолацију колико уличним препрекама, толико и понашањем суграђана

Зоран Јовановић, који болује од церебралне и дечје парализе, доживео је да га «замоле» да напусти краљевачки кафић «Рене» само зато, како је рекао, што је у локал ушао у инвалидским колицима. Наиме, госпођа од четрдесетак година учтиво му је предложила да што пре попије пиће и напусти локал, образлажући то речима да је гужва и да се плаши. Не добивши одговор за разлоге тог страха, Јовановић је попио пиће и отишао.

– Прошао сам пола Србије као доскорашњи председник Удружења оболелих од церебралне и дечје парализе, али као у том кафићу, никада се нисам понижено и увређено осећао. Ја нисам физички избачен, али да се неко плаши мојих колица баш вређа – каже овај изузетно виспен 35-годишњак, који због узнапредовале болести може да користи само леву руку.

Случај у краљевачком кафићу «Рене» нико не жели званично да коментарише. Ни власник кафића, а ни радници у њему наводно се не сећају Зорана Јовановића, а он зна да ту више никада неће доћи: и те вечери, каже, свратио је само зато што је у граду мало локала где може ући без помоћи пријатеља.

Мр Живорад Вељовић и Зоран Јовановић: како стати на пут дискриминацији

О овом скандалозном догађају и уопште о третману људи са инвалидитетом, директор краљевачког Хендикеп центра и потпредседник Савеза параплегичара Србије мр **Живорад Вељовић** говори резигнирано и са пуно критике упућене суграђанима, али и властима и свим надлежним институцијама система који су заборавили на основне кодексе хуманости и одговорности, како законске, тако и моралне.

– Зоран је први који је јавно проговорио о томе, а то се стално дешава. У овом

граду живи 126 људи везаних за колица. Колико их видите напољу?! Мене, њега и још двоје или троје. Остале је једноставно срамота због начина на који појединци гледају особе са хендикепом – каже мр Вељовић и додаје да одмах може да наведе бар десет локала у којима људи у инвалидским колицима нису пожељни.

Вељовић је најавио да ће на сваки такав, или сличан случај Удружење реаговати сходно Закону о дискриминацији, који је јасан и прописује минималну казну за починиоца од 50.000, а за правно лице и до милион динара. Али, о друштвеном третману инвалида уопште, довољно говори чињеница да је само за уређење пешачких прелаза и градских тротоара према потребама хендикепираних лица Удружењу било потребно два дана протеста и блокада испред улаза Општине.

Надајмо се да за буђење савести убудуће неће бити потребни протести и блокаде, а најмање претње законским санкцијама. Верујемо да ће пружена рука хендикепираних напокон бити искрено и топло прихваћена, јер то је оно што ови људи највише желе. Можда и више од самог свог живота.

М. Дробњак

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Свет против пушача

Све је кренуло из Америке, и дуван и лепота порока, а онда и борба да се то има демократски – милом или силом – свуда протерати

Кад би само знала, чедо бабино, колико сам срећна што те заобишла «пушачка мода» у средњој школи, па се ниси навадила на цигаре. Мотао се дуван у овој нашој Србији и пре Турака, и под њима, и после њих, али се некако знало коме то приличи. Пушила је и понека жена, али ретко и углавном крадом.

Али ово што је дошло после другог рата, кад су почели да се приказују филмови у биоскопима, па још на телевизији, увело је пушење у моду.

Сећам се старих филмова кад глумци још нису причали, све даме у уским хаљинама и с шеширима, а свака држи у руци цигаршпиц и отмено одбија димове. Та пушила су и господа, све вадећ цигару за цигаром из оних њиних

табакера, а није чувен глумац мог`о бити онај коме цигара није цели филм била у крају усана.

И тако, мало по мало, амерички и европски филмови и дуванска индустрија почеше да масовно стварају пушаче, и то све млађе и млађе. Е, а онда, кад су видели колико је почело да их кошта да лече те пушаче – у Америци поче борба против пушења!

Било је тога и код нас - увек су лекари причали о штети од никотина, а родитељи бранили деци... Али, отело се. Многи пуше у целом свету. Читала сам да је у тим цигарама све мање правог дувана, а све више разних штетних састојака који пушаче претварају у зависнике. Скоро сам баш чула да ту међу и амонијак,

који најбрже преноси до мозга све то што има у дуванском диму.

Одвика је тежа од навике, каже наш народ, зато мало њих оставља дуван. Кад не може милом, има да иде силом, одлучио је демократски Запад. Развијене земље (11 чланица ЕУ) донеле су законе о потпуној забрани пушења у канцеларијама и јавним зградама, па ондак и у ресторанима, кафићима, дискотекама и другим местима где људи излазе да се разоноде у слободно време. Американци, Французи, Шпанци, Италијани, Немци, Белгијанци, Финци, Холанђани, Ирци и многи други, имају помоћ за набавку неких помагала за одвикавање - никотинских жвака, специјалних фластера, таблета. Али је највећа «помоћ», чини ми се, што паклица дувана кошта најмање пет евра, а казне су високе и за људе које ухвате да пуше тамо ди је забрањено, а и за власнике у чијем се простору то дешава.

Има оних који се труде да оставе дуван, а има и оних који баш вољу да се трују, и ни не покушавају да се реше те беде. Е, за њих је британска влада направила и тајну пушачку полицију, а да је обучи потрошила више од 45 милиона евра. Али, вратиће се њима те паре брзо, пошто се казна од 50 фунти (75 евра) наплаћује на лицу места пушачу, а о`ма се покреће и судски поступак против власника дотичног простора.

У некој школи у Белгији већ годинама, жали се директор, трећина ђака пуши. Нису помогли здравствени курсеви, па је за пушаче

одређен кавез и обавезни беџ са рентгенским снимком плућа пушача. Сад се ученици жале да се, док пуше, осећају као да су у зоолошком врту!

А и други пушачи се буне. Кажу да су им, терором закона и непушача, нарушена грађанска права. Јер, шта ће онај коме смета пушачки дим по кафићима - нека иде да шета по парковима и ужива у незагађеној природи!

На мукама су, дете моје, и кафеџије - зарада им преполовљена, па су почели да се сналазе преуређивањем кафанског простора. У Словенији су, на пример, столове за пушаче избацили на улице. Е, могло је то лети, али од када је захладнело, монтирали су плинске грејаче и специјалну ћебад да колико-толико олакшају муштеријама који се нису манули цигара. Други је опет президео кафану, па један део прогласио за свој стан, у који гости тркну из локала кад год им се пуши.

Све је то кренуло из Америке, и цигаре, и против цигара. Они, љуби те баба, увек имају нове «идеје». Ударају етикете на филмове за коју су старост, сметају им, као, секс, насиље и «илегалне радње» малолетника - испијање алкохола и пушење, а одскора филм добије лошу етикету ако у њему пуше и одрасли, јер «деца не смеју да гледају ни одрасле са том, за здравље опасном навиком».

Еј, лицемерна Америко! Зашто ти је онда прешло у навик да деци широм белог света шаљеш своје «милокрдне анђеле»? Ваљда да би сутра управо од тога, милом или силом, прва скочила да их браниш...

FI LOZOFI OP[TE PRAKSE

КУДА ИДЕ ОВАЈ СВЕТ

Никад овај наш свет није био стопосто идеалан сем у неким сновима, фантазијама и уметничким делима. Зато смо и навикли да брат убије брата, да велика земља окупира малу, или да се на нашим фудбалским и италијанским теренима пуца пенал и лоптом и ножевима. Ипак, на то смо навикли и зато се чудом чудимо да мирни, патријархално васпитани и благородни грчки момци боцкају ножевима наше навијаче. Или да, такође, мирни Чеси, који су сваког окупатора прихватили и као нужно зло и као нешто нормално, оједном одлуче да прославе крваву «Кристалну ноћ» у фашистичкој Немачкој. Е, ти Грци и ти Чеси су нешто што је не само ново већ и веома опомињујуће и за цео свет и за оне који владају тим светом. Било би добро да ти господари наших живота једном схвате да оно што они нуде и што се зове серија о плажи и лаком животу, и што се зове нови модни тренд, и што се зове педофилија или дрога, и што се уопштено зове лаки живот, није више сигурно оружје и за њихово владање тим светом и за сам свет. Зато мало више памети у главу и још више хлеба и посла, а не хлеба и игара.

Борос

Унука Ика

По глави пензионера

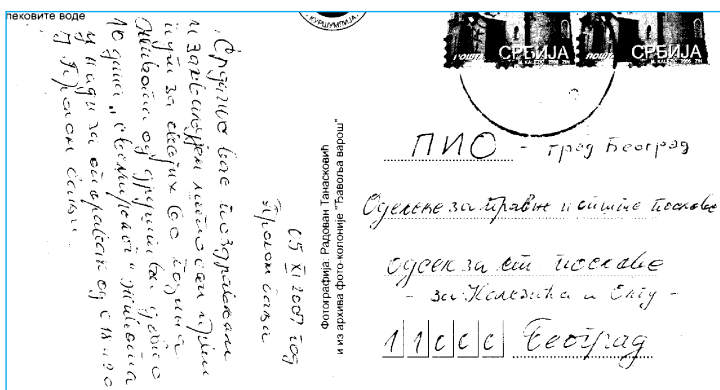
Суморна статистика неумитно потврђује да се води политика небриге према 1.580.000 пензионера Србије. А све под изговором очувања макроекономске стабилности земље и смањења јавне буџетске потрошње, по наводном налогу ММФ, врши се економска принуда, која се искључиво спроводи према пензионерској популацији.

Доношењем нових законских прописа прешло се на усклађивање пензија два пута годишње. Још је горе што је тај Закон ступио на снагу 1. јануара 2006. године, а незаконито је примењен ретроактивно, од октобра 2005, чиме је пензионерима ускраћено да им пензије буду усклађене за четврти квартал те године и тако им у старту закинута 12,75 одсто од просечне пензије. После тога следи драстичан

пад пензија у односу на зараде, са пројекцијом даљег убрзаног пада у 2008. години, тако да ће, према садашњим показатељима, пензије у 2010. години пасти на ниво од 35 одсто од просечних зарада запослених.

На жалост, пензионери неће имати никакве вајде ни од огромне имовине која је ранијих година инвестирана из Фонда ПИОЗ, а потом узурпирана као државно власништво. Све ово упућује на неопходност самоорганизовања пензионера, ради утицаја на Скупштину Србије да ове горуће пензионерске проблеме што пре уврсти на дневни ред.

Радомир Марковић,
Дипл. економ. у пензији,
председник Месног
одбора Бањица, Удружење
пензионера Вождовац

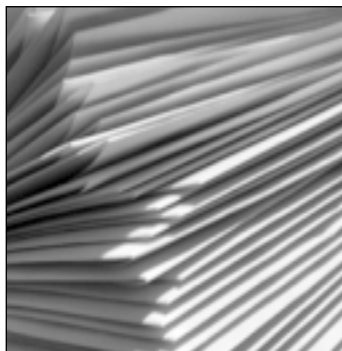
Још се гаси угљевље

И ово лето сам провео у старом дому својих родитеља у селу испод Радан планине и видео да још постоје неки обичаји за које сам сматрао, а вероватно тако мисле и други, да више не постоје код нас. Наиме, пролазећи кроз село са својим псом, угледао сам задиханог дечака који је носио посуду у руци. Питао је да ли пас уједа и на мој одговор да је безопасан, изручио му је течност из те посуде на главу. Остао сам запањен и затражио објашњење од дечака. Њиме сам још више био запрепашћен: испричао ми је да му је сестра

данима болесна, па је у помоћ прискочила баба из комшилука; она је запалила ватру, па је онда угљевље из ње гасила у посуду са водом, коју су дали њему да је изручи на главу првог пса кога види на улици. Рекли су му да ће његова сестра од тога оздравити и он је задатак обавио.

Нисам после видео дечака да чујем шта је било са сестром, а ово пишем како би и остали схватили да у нашем народу постоји и даље много сујеверја, па и кад је лечење деце у питању.

Срба Младеновић,
Београд

ПИШИТЕ НАМ,

Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.
Адреса је др Александра
Костића број 9, 11000
Београд или електронском
поштом, на proffice@pioz.org.yu.

Похвала из Новог Пазара

Драги пензионери Србије,
Намера ми је да што
више вас сазна како је скуп
пензионера у Врњачкој Бањи,
коме смо присуствовали и ми
из Удружења инвалида рада
Новог Пазара, протекло у дивној
атмосфери. Захвални смо што је
наш председник, **Расим Крлић**,
прихватио позив и омогућио нам
да се сретнемо и дружимо са
својим колегама из целе Србије.
Било је заиста предивно, а скуп
је својим присуством увећао
и представник Владе Србије,
који нам се обратио са много
топлине и разумевања за наше
проблеме.

Посебну захвалност упутила
бих особљу хотела «Звезда»
у Врњачкој Бањи, који су нас
изузетно љубазно дочекали и
испратили.

За нас, пензионере из
Новог Пазара, овакви сусрети
су посебно значајни, јер ми у
нашем граду немамо ни свој
клуб, ни ма какав кутак где
бисмо могли да се окупимо
и дружимо, па су нам овакви
скупови добродошли.

Д. С.
члан Удружења
инвалида рада
Нови Пазар

КОРИСНЕ АДРЕСЕ

**Филијале Републичког
фонда ПИО запослених**
(наставак из прошлог броја)

Филијала Врање
Трг Републике 3,
тел. 017/423-976

Филијала Ужице
Омладинска 22,
тел. 031/519-843

Филијала Чачак
Градско шеталиште 85,
тел. 032/224-289

Филијала Ћуприја
Трг слободе 1,
тел. 472-569

Филијала Шабац
Војводе Мишића 9,
тел. 015/343-464

Филијала Нови Сад
Житни Трг 1,
тел. 021/487-7777

**Филијала Сремска
Митровица**
Светог Димитрија 4,
тел. 022/610-533

Филијала Зрењанин
Краља Александра
Карађорђевића 2а,
тел. 023/566-820

Филијала Суботица
Трг Слободе бр. 3,
тел. 024/554-444

Филијала Панчево
Војводе Р. Путника 6,
тел. 013/345-922

Филијала Сомбор
Степе Степановића 18,
тел. 025/22-351

Филијала Сента
Карађорђева 7,
тел. 024/815-313

Филијала Врбас
Маршала Тита 78а,
тел. 021/704-080

Филијала Бачка Паланка
Жарка Зрењанина 72,
тел. 021/741-212

Филијала Кикинда
Доситејева 33,
тел. 023/21-050

Филијала Вршац
Ђуре Јакшића 1,
тел. 013/839-728

**Служба дирекције фонда
Приштина**
Др Александра Костића 9,
Београд
тел. 011/206-1398

Филијала Гњилане
Париска 9, Београд
тел. 011/262-2822

**Филијала Косовска
Митровица**
Цара Лазара 1,
Косовска Митровица
тел. 028/420-012

Филијала Призрен
Париска 9, Београд
тел. 011/262-2822

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

УКЉУЧИВАЊЕ У ОБАВЕЗНО ОСИГУРАЊЕ ПО ЧЛ. 15 ЗАКОНА О ПИО

Право на укључивање у обавезно осигурање имају сва лица која нису обавезно осигурана по Закону о ПИО, под условом да нису претходно испунила неки од услова за остваривање права из ПИО (на пример нису особе са инвалидитетом код којих се пре ступања у ово осигурање може утврдити потпун губитак радне способности), да имају пребивалиште на територији Републике Србије и да су старија од 15 година живота

За време док се лице налази у овом осигурању и редовно измирује своје обавезе није пожељно да се укључује у било који други вид осигурања, као што су осигурање по уговору о делу, по основу ауторског уговора итд, јер аутоматски престаје овај вид осигурања, а за наставак је потребан нови захтев за укључивање у обавезно осигурање.

Што се тиче корисника пензије, старосни пензионери не могу да се укључе у ово осигурање, док инвалидски пензионери могу, ако имају намеру да са овим стажом остваре право на старосну пензију. То практично значи да уплатом доприноса по чл. 15 Закона о ПИО није могуће остварити повољнији износ већ стеченог права из ПИО. Корисници породичне пензије могу да се укључе у обавезно осигурање ради остваривања других права из ПИО, али за то време немају право на исплату породичне пензије.

На крају треба нагласити да се будући осигураник укључује у ову врсту обавезног осигурања од дана поднетог захтева, а најраније 30 дана пре тог дана.

За престанак осигурања довољан је захтев са одабраним датумом за престанак осигурања.

ПРАВО УДОВЦА НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ

Жожика С.: Молим да ми одговорите када могу да остварим породичну пензију после смрти супруге која је преминула 1999. године са признатим радним стажом од 28 година, с обзиром на то да ја пуним 63 године живота ове године.

Одговор: Да бисте остварили право на породичну пензију није Вам потребно да напуните 63 године живота. Довољно је, по сада важећим прописима, да у моменту смрти супруге имате 53

године живота, што код Вас није спорно јер сте у том моменту имали 54 године живота. То значи да захтев за породичну пензију можете поднети одмах јер исплата по том захтеву може тећи најраније 6 месеци уназад од поднетог захтева, под условом да нисте осигураник по неком другом основу - радни однос и слично.

Ако остварите право и на своју личну пензију можете да бирате ону која је за Вас повољнија.

НЕМА ЗАОСТАТКА ИЗ АУСТРИЈЕ

Срба Јанковић из Парана: Остварио сам право на пензију из Аустрије 2006. године када сам већ навршио 80 година живота. Имам ли право на заостале износе пензије од моје 65. до 80. године живота?

Одговор: Аустријски носилац осигурања признаје право на пензију придржавајући се

својих прописа из пензијског и инвалидског осигурања, а то значи да се држи датума поднетог захтева за признавање права. У складу са датумом поднетог захтева одређује се и датум исплате, што значи да немате право на исплату пензије за период у коме сте пропустили да поднесете захтев за пензију.

VI PITATE "GLAS OSI GURANI KA" ODGOVARA

*Весна Вићентијевић,
начелник у Сектору
за односе са јавношћу*

ПОДИЗАЊЕ СТАРОСНЕ ГРАНИЦЕ

Мирјана Радић: Чула сам да се идуће године подиже старосна граница за одлазак у пензију. Ја у априлу 2008. године пуним 58 година живота и 24 године стажа, па ме занима да ли ћу тада моћи да се пензионисем.

Одговор: Истина је да се од 1.1.2008. године подиже старосна граница за одлазак у старосну пензију за 6 месеци, па Вам за пензионисање у

идућој години неће бити довољно да навршите 58 година живота, већ ће Вам бити неопходно 58 година и 6 месеци старости. То практично значи да Ви испуњавате услов за старосну пензију у октобру месецу у 2008. години, а што се тиче стажа имате га довољно јер је идуће године потребно најмање 19 година стажа да би се остварило право на ову врсту пензије.

ИСПЛАТА НАКНАДЕ ИНВАЛИДИМА РАДА

Милићев Мирјана из Кикинде: Молим да ми одговорите да ли инвалид рада друге категорије прима накнаду по том основу и за време спречености за рад због болести?

Одговор: Одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да се накнаде због рада са скраћеним радним временом, као и накнада због рада на другом одговарајућем послу,

исплаћује за време проведено на раду, као и за дане за које се по прописима о радним односима исплаћује накнада зараде.

Како се изменама Закона о раду прописује да се накнада зараде исплаћује за време државних празника, годишњег одмора и плаћеног одсуства, то се накнаде инвалидима рада исплаћују само за време проведено на раду, а не и за време боловања.

УВЕК У ДВА ДЕЛА

Н.Н. – ПИРОТ: Мој покојни отац имао је пензију 26.000 динара и преминуо је прошлог месеца, а за шест дана месеца октобра исплаћено је само 2.400 динара. Простом рачуницима лако је утврдити да је требало исплатити око 5.000 динара, па да смо оштећени. Зашто?

ОДГОВОР: Треба знати да се исплата пензије, у Фонду

ПИО запослених, увек обавља у два дела сваког месеца за претходни месец. То важи и када се исплата врши само за одређен број дана. Приликом исплате другог дела пензије за октобар месец исплатиће вам се иста сума као и за први део.

За остале детаље можете се информисати у исплатној служби Филијале ПИО која обавља исплату.

ИЗ МЕМЉИВИХ ЗАПИСА

Пресео му Лагатор (2)

Тек што се отац српске књижевности био заимао некретнинама, његову велепоседничку лађу почели су удружено да дрмају утаборена српска војска на имању и Турци пристигли на ону страну Дрине

Шездесете године XIX века биле су за времешног Вука Караџића превише теретне, што очекивањем, што изненадним збивањима. Стари Вучина приближавао се «доду од две кантарске кукке», а знао је да каже да је 77. година у животу најтежа за преживљавање.

Иако је највећи део живота провео у Бечу, где се скућио и децу изродио, отац српске књижевности остао је везан вишеструким везама за Србију и родни Тршић, па је будно мотрио и на сва политичка превирања, којих је било и превише. Караџорђевој сину **Алекси Караџорђевићу** били су одбројани последњи дани на челу вазалне Србије, 1858. године опозиција га је и збацила – спасао се бекством у везиров конак на Калемегдану – и на чело Србије вратила старог **Милоша Обреновића** са сином **Михаилом**. Дакако Вук је настојао да буде у току догађаја па се и привремено преселио у Београд. На 150 километара удаљености – код Лознице – већ је био стекао повелико имање, звано Лагатор, које му је надзиравао и бринуо се о свему, од сетве до жетве, старији писар Јадарског окружног суда **Милан Јоксимовић**.

Некако у том превратном времену Вука је задесило више породичних неприлика: прво је умро београдски научник и професор **Алекса Вукомановић**, муж Вукове ћерке мезимице **Мине (Вилхелмине) Караџић**, а потом су почела озбиљно да му боловају и одрасла деца, чак и Димитрије, инжењерски официр са царске академије у Аустрији...

Вид, ход и способност руку за писање старог ствараоца – све је било попустило, а многа најављена дела још нису склопљена за штампу. На другој страни, постојала

је забрана уношења српских књига у Аустрију, исто као што је било забрањено да се Вукова дела уносе и продају по Србији!

Најозбиљнију књигу, с највећом могућношћу за продају, превод Библије на српски језик, владике и патријарх у Сремским Карловцима, где је столовало српско црквено старешинство, званично су забранили за употребу...

Стална претња босанских Турака да ће да навале преко Дрине и да, по обичају, прегазе, попале и опљачкају све што се деси на путу, посебно је загорчавала живот новопеченог «спахије» Вука Караџића јер још није био ни подигао објекте које је планирао.

«Инцинири су премерили места за старе и за градњу још једног новог шанца, баш на Вашем плацу, повише циганске ма(х)але, спрам Лагатора, управ – до чардака. То је онај плац што сам га лане узео за ненаплаћени дуг...» обавештава Вука Милан Јоксимовић 14. августа

1862. (две године пре смрти Вукове). Вуку је било остало само да обиграва високе државне чиновнике да би се заузели за смањење штете на спахилуку...

Неочекивану муку задао је и нови министар правде који је посебном наредбом упозорио судске упосленике: **«Ко не би на време точно долазио у Концуларију и сво време радију, да се по известију без сваке пресуде отпусти из службе, а одобрено је и полицајној служби да свакога може увече одредити на стражу, па сутрадан тај све ради као да је сву ноћ мирно спавао»** – јада се Вуку Јоксимовић, припремајући га да он више не може да води потпуно брину и о Лагатору...

У следећем писму Јоксимовић обавештава велепоседника Вука Караџића **«да Цигани сво воће обраше и гране саломише да више за три године немогу воћке ни цветати, а одвлаче и припремљену грађу за чардаке!»**

Следеће писмо, послано из Лознице 21. августа 1862, затиче Вука још у Београду. Вести су га дотукле, од чега се готово није ни опоравио током годину и по дана, колико је још живео:

«Наша војска шанца копа баш на бившој земљи браће Ђурића. Но, они што секу дали су се и у пљачку. Ограде обаљују, грождје зрело и зелено кидају, рушкова стабла ломе, а кад моји момци молу ађутанта да то спречи, он неће ни да саслуша... Чујем, да ће сада доћи 2.400 Ваљеваца за које се логор спрема у Вашаришту. Не знам шта ће порадити са кошницама, све ће покрасти, а ја немогу ни са овршеном пшеницом да добро промислим и да је сместим...»

На Вуково «да су му обећали извесни утицајни људи, да ће се стање поправити», Јоксимовић предочава своја искуства:

«Све би то могло, чак старешине јавно говоре да тако не чине, али кад окрену главу, намигну – чините што оћете!»

Насекираном Вуку очигледно је остало једино да на добровољном економу Милану Јоксимовићу «убија своје буве», па Јоксимовић узвраћа:

«Сада бих волио да Вас на то навратио нисам, и јамачно да сам знао да ће ме околико труда и бриге коштати не бих ни реч казао о томе! Колико ли само ноћи нисам ока склопио – кад сам плео планове о куповини?»

Ускоро је све око Караџићевих докупљених парцела у Тршићу кренуло низа страну. Лагатор је опустео готово чим је Јоксимовић премештен са службом, а Вук склопио своје трепавице – заувек.

Станимир Божанић

Славио господарев рођендан

Милош Обреновић, бивши и будући Господар Србије, задесио се у Бечу фебруара 1858. године. Тих је дана Вук Караџић сазнао да му је Господар дозначио 1.000 дуката зајма, без камате, да годишње отплаћује по 100 дуката, што је био врло повољан зајам за велепоседника који је рачунао да му недавно пазарено имање Лагатор код Лознице може годишње доносити чист приход око 300 дуката.

Мудри Вук се досетио, па уместо обичне признанице, 21. фебруара 1858. године пише писмо захвалности:

«Како сам ја у Крагујевцу прије 37 година сазнао да сте се Ваша Свјетлост, на срећу нашег народа, родили на Теодорову суботу, од онда је дан овај за мене велика радост и велики празник народни, који сам свагда празновао, са достојним мислима и осећањем у срцу. Тако и јуче с ћерком одем у руску цркву, али она затворена: рекоше – Руси не славе српског свеца. Али ја сам га прославио код куће. Имао сам на ручку свих 12 босанских депутираца, који овђе у Бечу чекају одговор из Цариграда!»

Ништа зато што је Вук, око 26 година раније, оним чувеним писмом из Земуна, добро оцрнио Милоша Обреновића...

ОСТАЈТЕ ОВДЕ

Остајте овде, док не добијете шенгенске визе.

Људски је грешити, али и у томе треба имати меру.

Издао нас је глас разума. Нисмо га чули на време.

Моји преци су живели на дрвету. Моји савременици секу грану на којој седе.

Искоренићемо ми неписменост. Поделићемо свима дипломе.

Раде Ђерговић

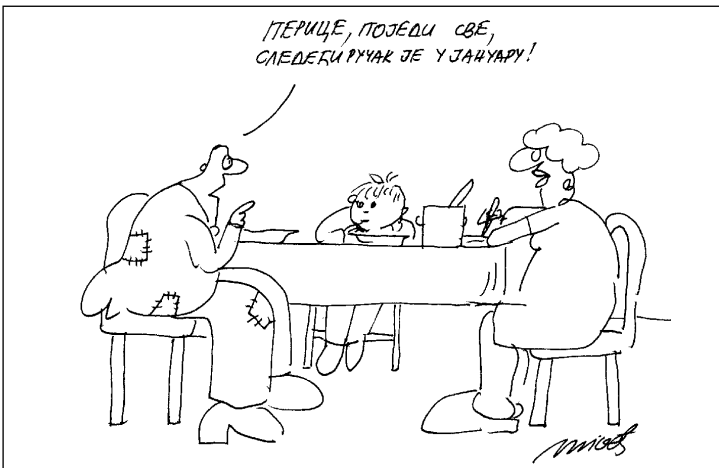
ГЛУПОСТ НЕМА ГРАНИЦЕ

Прешла је цензус. Сада је моја лепша половина.

Превазишао је себе и тиме доказао да глупост нема границе.

Има историјску улогу. Штета што је пала завеса.

Горан Докна

ЛЕКОВИТЕ МИСЛИ

Више не лажу. Постигли су шта су хтели.

Све ми се чини да сам гост у сопственој кући. Не могу да пронађем ништа за јело.

Лако је променити систем. Промените ви понашање људи.

Народ је извукао закључке. А изгледа и дебљи крај.

Пише само ноћу да не пробуди своју савест.

Душан Старчевић

МОЛИМ ЗА РЕЧ

Није мени проблем што немам радне навике, већ што немам посао.

Добро је што сваки час поскупују хлеб и млеко. Њих купујемо сваког дана па ћемо се брзо навићи.

Ми смо толерантан народ. Помирили смо се и са судбином.

Подељени смо: једнима је Србија у срцу, а други је носе на души.

Тајкуни нису цинкароши. Ни своју имовину неће да пријаве.

Дејан Патаковић

РЕКЛИ СУ О... СРЕЋИ

Чудно је како је мало потребно да будемо срећни, и још чудније: како често нам баш то мало недостаје.

Иво Андрић

Стварна и сигурна срећа много је више дар мисли и срца него дар спољашњег света.

Јозеф Чапек

Најсрећнији је онај човек који је учинио срећним највише других људи.

Дидро

Права је тајна среће у томе да много захтевамо од себе, а врло мало од других.

Алберт Гињон

Последња степеница зле среће уједно је прва за добру срећу.

Карло Доси

Срећа се мора заслужити. Она не долази у пирулама.

Артур Гордон

Ко мисли да је срећан он је заиста срећан.

Јован Дучић

Држи срећу као птицу: што нежније и лакше! Буде ли се осећала слободном, остаће ти радо у руци.

Фридрих Хебел

Човек није никада толико несрећан као што мисли, ни тако срећан као што се надао да ће бити.

Ла Рошфуко

ВОДОРАВНО: 1. Плод винове лозе, **6.** Познавалац историје, **15.** Немачки књижевник, Густав, **17.** Жила куцавица, **18.** Врста дугачке атлетске трке, **20.** Несит, гем, **21.** Палата у Риму, **23.** Име америчке рок певачице Тарнер, **24.** Купалиште крај Венеције, **25.** Стара књижевност, **27.** Повратна заменица, **28.** Стари јеврејски владар, **30.** Скраћеница грчке радиотелевизије, **31.** Римски кућни бог, **32.** Старији (скр.), **33.** Учесници на свадби, **36.** Драги, **37.** Горски превој на Велебиту, **38.** Врста балкона (мн.), **40.** Падина земље, **43.** Место у Бачкој, **45.** Несташко, **47.** Једна графичка машина, **48.** Једно од имена римског цара Цезара, **49.** Бодови у игри.

УСПРАВНО: 1. Жбун, **2.** Присталица реализма, **3.** Тараба, плот, **4.** Племенити метал, **5.** Чедо, **6.** Ознака имагинарне јединице, **7.** Иницијали старијег сликара Аралице, **8.** Морски бодљокожац, **9.** Силом одузети, **10.** Остатак из давнина, **11.** Женско име, **12.** Назив за старијег човека, **13.** Света (турц.), **14.** Власници ранча, **16.** Америчка историчарка културе, Костанс (1885-1941.), **19.** Насрт, навала, **22.** Нација, **24.** Острво на Јадрану, **26.** Створење, **27.** Енглески композитор, Артур Симон, **29.** Руски песник, Вјечеслав Иванович, **31.** Песничка фигура (мн.), **33.** Сложност, **34.** Летописи, **35.** Први летач по митологији, **36.** Мушко име, **37.** Грчки војсковођа из трећег века, **39.** Клип у цилиндру парне машине, **41.** Украс мушког лица, **42.** Дански књижевник, Мунк, **44.** Језеро у југозападном делу Финске, **46.** Хемијски знак натријума.

Р. Јовичић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15					16	17							
18					19	20							
21					22	23							
24				25		26					27		
28				29	30					31			
32			33	34			35		36				
		37				38		39					
40	41				42	43						44	
45					46	47							
48								49					

Решење из прошлог броја

ВОДОРАВНО: наставница, мак, е, неславно, рана, оп, атари, колар, пра, акт, Сибила, репа, наут, Анит, Срејко, тат, Ази, калиф, конак, ас, Анам, локатор, т, нот, истеривати.